

Hamlet princ dánský

William Shakespeare

OSOBY:

HAMLET, princ dánský

CLAUDIUS, král dánský, Hamletův strýc

DUCH MRTVÉHO KRÁLE, Hamletova otce

GERTRUDA, královna, Hamletova matka, manželka krále Claudia

POLONIUS, kancléř

LAERTES, Poloniův syn

OFELIE, Poloniova dcera

HORACIO, přítel a důvěrník Hamletův

ROSENCRANTZ, GUILDENSTERN, FORTINBRAS, princ norský

VOLTEMAND, CORNELIUS, MARCELUS, BARNARDO, FRANCISCO, OSRIC, dvorský elegán

REYNALDO, sluha Poloniův

Herci, Šlechtic, Kněz, Hrobník, Hrobníkův společník, Kapitán ve Fortinbrasově vojsku, Angličtí vyslanci, Pánové, dámy, vojáci, námořníci, poslové a sloužící.

Místo děje: Hrad Elsinor a okolí.

Jednání I.

Scéna 1.

Hrad Elsinor.

Na hradbách.

Vystoupí Barnardo a Francisco, dva strážní.

BARNARDO Kdo tam?

FRANCISCO Kdo jsi ty? Stůj a řekni heslo.

BARNARDO Ať žije král!

FRANCISCO Barnardo?

BARNARDO Ano.

FRANCISCO Jdeš přesně.

BARNARDO Odbila půlnoc. Můžeš jít spát, Francisco.

FRANCISCO Dík za vystřídání. Klepu se zimou
a srdce mám jak v kleštích.

BARNARDO Byl klid?

FRANCISCO Nepochybně tu ani myš.

BARNARDO Tak dobrou noc.

A jestli potkáš Horacia s Marcelem,
popožeň je. Hlídkají dneska se mnou.

Vystoupí Horacio a Marcellus.

FRANCISCO Zdá se mi, že je slyším. Stůj! Kdo tam?

HORACIO Přátelé Dánska.

MARCELUS A Jeho Výsosti.

FRANCISCO Přeju vám klidnou noc.

MARCELUS Sbohem, vojáku. Kdo tě vystřídal?

FRANCISCO No přece Barnardo. Tak dobrou noc.

Odejde.

MARCELUS Buď zdráv, Barnardo.

BARNARDO Kdo je to s tebou? Horacio?

HORACIO Jen to, co z něho v téhle zimě zbylo.

BARNARDO Vítám vás, Horacio. Buď zdráv, Marceli.

HORACIO Tak co? Objevilo se to i dneska?

BARNARDO Ne, nic jsem neviděl.

MARCELUS Horacio mi nevěří a tvrdí,

že to byla jen naše vidina,

ta hrůza, co jsme dvakrát zažili.

Tak jsem ho poprosil, a vidíš, přišel

dnes v noci hlídat s námi, takže jestli

se zase ukáže to zjevení,

on sám ho uvidí a osloví.

HORACIO Ále, nic nepřijde.

BARNARDO Posad'te se

a dovolte nám, prosím, vyprávět,

co jsme tu ty dvě noci viděli,

i když se vám to nezdá.

HORACIO No tak dobře,

posad'me se, a vy, Barnardo, spust'te.

BARNARDO Včerejší noc,

když tamta hvězda vlevo od Severky

se na své cestě nebem dostala

tam, kde teď září, já a Marcelus,

zrovna když zvon odbíjel jednu -

Vystoupí Duch v plné zbroji s přilbou se zvednutým hledím a

s palcátem.

MARCELUS Buď zticha! Mlč! Už je to zase tady.

BARNARDO A zase jako nebožtík náš král.

MARCELUS Horacio, jsi student, oslov ho.

BARNARDO Není jak král? Vidíte, Horacio?

HORACIO Zrovna jak on. Žasnu a trnu hrůzou.

BARNARDO Čeká, co řeknete.

MARCELUS Zeptej se, co chce.

HORACIO (K Duchovi)

Kdo jsi, ty, který přivlastnil sis noc

i statné válečnické vzezření

toho, jenž před svou smrtí býval králem

Dánska. Při nebi, vyzývám tě, mluv!

MARCELUS Je uražený.

BARNARDO Jde pryč! Vidíte?

HORACIO (K Duchovi)

Stůj! Odpověz! Říkám ti: mluv!

Odejde Duch.

MARCELUS Odešel. Nám nic neřekne.

BARNARDO Horacio! Vždyť vy se třesete!

Jste celý bledý! Zdálo se nám to,

anebo ne?

HORACIO Můj dobrý bože, nevěřil bych tomu,

kdybych se o tom nepřesvědčil sám

na vlastní oči.

MARCELUS Podobal se králi?

HORACIO Jak vejce vejci.

Přesně to brnění měl na sobě,

když bojoval se zpupným norským králem.

Přesně tak mračil se, když rozprášil

po ledě polský útok na saních.

Opravdu podivné.

MARCELUS Úplně stejně, zrovna v tuhle dobu,

už dvakrát předtím přešel kolem nás.

HORACIO Nevím, co konkrétně to znamená,

připadá mi to ale jako předzvěst,

že naši zemi čeká něco zlého.

MARCELUS Posadme se. Teď kdo ví, ať mi řekne,

jaký je důvod těchhle věčných hlídek,

jimiž nás tady moří noc co noc,

proč denně odlévají nová děla,

proč z ciziny k nám dopravují zbraně,

proč v docích šturmuje se tak, že týden

se musí nastavovat nedělí.

Kde se vzal tenhle upocený spěch,

kvůli kterému dře se ve dne v noci?

Víte to někdo?

HORACIO Vysvětlím ti to.

Vím aspoň, co se šeptá. Mrtvý král,

ten, jehož přízrak jsme tu viděli,

byl, jak je známo, vyzván Fortinbrasem,

tehdejším pyšným norským vladařem,

k souboji, a v něm náš hrdinný Hamlet,

jak se mu v Dánsku slavně říkalo,

norského krále zabil. Ten, jak víte,

dle smlouvy právoplatně zpečetěné,
s životem přišel i o část své země,
kterou naopak získal přemožitel,
jenž byl by býval nucen rovnocenné
území Dánska zase přepustit
Fortinbrasovi, kdyby vyhrál on.
Takhle dle paragrafů téže smlouvy
tu zemi získal Hamlet. Jenže pozor!
Fortinbras mladší, drazí pánové,
mladý a horkokrevný synátor,
po koutech Norska sehnal do kupy
houf všeho schopných rabijátů. Ti
za trochu žvance mají žaludek
na to pustit se do pochybné akce
a - jak se nám teď jeví - násilně
pokusit se nám vyrvat z držení
ty země, které starý Fortinbras
v souboji ztratil. To je, aspoň myslím,
základní důvod všech těch příprav, smysl
našeho bdění, pravá příčina
ruchu a spěchu v naší krajině.
BARNARDO Taky si myslím, že to takhle bude.
A možná proto přichází ten přízrak
v podobě krále, který byl a je
u počátku všech těchto rozbrojů.

HORACIO Pálí to v mysli jako smítko v oku.

V době, kdy Řím byl na vrcholu slávy,
se krátce předtím, nežli Caesar padl,
začaly hroby otvírat a mrtví
v rubáších vyšli skučet do ulic,
létaly komety a rudla rosa,
na slunci byly skvrny, bledá luna,
k níž vzpínají se vody oceánů,
zčernala zatměním jak v soudný den.

A stejné úkazy, táž znamení,
co zvěstují, že osud udeří
a svět postihne něco strašného,
teď zem i nebe předvádějí nám,
na našem podnebí a našich lidech.

Vystoupí Duch.

Tiše! Vidíte? Tamhle to jde zas.

Ať umřu, ale zastavím to. - Stůj!

Duch rozpřáhne paže.

Pokud jsi mocen řeči nebo hlasu,

ozvi se, mluv!

Má-li se něco učinit, co tobě

uleví a mně bude sloužit ke cti,

ozvi se, mluv!

Je-li ti známo, co lze vykonat,

aby se ochránila naše zem,

ozvi se, mluv!

Nebo jsi duch, co musí obcházet

místa, kde v lůně země leží zlato,

co jiným vzal a tajně zakopal?

Svěř se nám, stůj!

Zakokrhá kohout.

Marceli, zadrž to!

MARCELUS Mám po tom seknout?

HORACIO Sekni, když se to nezastaví.

BARNARDO Tady je!

HORACIO Tady!

Odejde Duch.

MARCELUS Zmizelo to.

Byla to hloupost takhle vyrukovat

s násilím na královské zjevení.

Je přece nezranitelný jak vzduch

a naše rány jsou mu leda k smíchu.

BARNARDO Chtěl něco říct, než zakokrhal kohout.

HORACIO V tu chvíli sebou cuk jak provinilec,

pro kterého si přišli. Říká se,

že kohout, zvěstovatel svítání,

svou břesknou, jášající fanfárou

probouzí božstvo dne. Když chudák duch,

ať na zemi, ve vzduchu, v ohni, v moři,

to varování slyší, musí hned

zpátky do svého vězení. Co jsme
tu viděli, je toho důkazem.

MARCELUS Jen kohout zakokřhal, už byl pryč.

Někteří tvrdí, že když přijde čas,
kdy slavíme zrození Spasitele,
to ranní ptáče křičí celou noc,
takže si žádný duch netroufne vyjít,
noci jsou klidné, hvězdy nepadají,
bludičky, víly, čarodějnice
ztrácí svou moc. Tak svatý je to čas.

HORACIO Taky jsem slyšel. Něco na tom bude.

Pohleďte! Ráno v rudém kabátě
už brouzdá rosou z východního kopce.
Skončeme stráž, a jestli můžu radit,
povězme o tom, co jsme viděli,
mladému Hamletovi. Vsadím se,
že duch, k nám němý, k němu promluví.

Jak láska k princovi, tak i povinnost
nám velí takhle jednat. Souhlasíte?

MARCELUS Udělejme to, a já přesně vím,
kde ho teď ráno jistě najdeme.

Odejdou.

Scéna 2.

Na hradě.

Fanfára. Vystoupí Claudius, král dánský, královna Gertruda,

královská rada: Voltemand, Cornelius, Polonius, jeho syn
Laertes a dcera Ofelie, princ Hamlet (oblečen v černém) a
další.

CLAUDIUS Přestože smrt našeho bratra Hamleta

je dosud čerstvou ranou, pro kterou
se sluší v srdci chovat žal a která
svraštila čelo země bolestí,
rozvaha navzdor přirozeným sklonům
nás nutí nést náš smutek rozumně
a pamětlivi být i vlastních zájmů.
Proto svou dříve sestru, nyní královnu,
jež spolu s námi nese břímě vlády,
jsme takřkajíc s hořkou radostí,
s úsměvem v jednom, slzou v druhém oku,
pohřebně veselí, svatebně smutní,
se stejnou mírou slasti jako strasti,
pojali za ženu. Tak ostatně
jste nám vy sami radili a my
souhlasili. Za vaši radu díky.
Dále bych vám rád oznámil, že mladý
princ Fortinbras, buď že nás neuznává,
či myslí si, že smrtí mého bratra
se náš stát rozklíží a rozpadne,
chtěl využít zdánlivé výhody,
a tak nám poslal urážlivý list.

V něm od nás žádá zpátky území,
jež jeho otec musel kdysi dát
po právu našemu chrabrému bratrovi.
Tolik on. Co my na to? Nuže slyšte.
Napsali jsme hned ostrou odpověď
norskému králi, strýci Fortinbrase,
starci, jenž nemocí upoután na lože
snad ani neví, co synovec tropí -
ať zarazí ty rejdy. Vždyť to všechno:
odvody, verbování, zbraně, jde
jen z jeho kapsy. Vypravili jsme
zde Cornelia a s ním Voltemanda,
vyslance, kteří dopis doručí.
Však pravomoci, drazí pánové,
k jednání s králem máte pouze tolik,
co určují články té listiny.
Oddanost dosvědčíte nejlíp spěchem.
VOLTEMAND Budeme spěchat, Sire. Jsme vám k službám.
CLAUDIUS Nepochybuji o tom. Sbohem, páni.
Odejdou Voltemand a Cornelius.
A teď, Laerte, ty. Tak o co jde?
Prý něco žádáš? Ano? Co je to?
Je-li to rozumné, pak dánský král
ti vyhoví. Co bys ty, Laerte,
mohl chtít, že jsem ti to dávno nedal?

Jak hlava nemůže žít bez srdce,
jak ústa závislá jsou na ruce,
tak je tvůj otec spjatý s dánským trůnem.

Copak chceš, Laerte?

LAERTES Veličenstvo,
svolení k návratu do Francie,
odkud jsem přijel, abych s radostí
vám při korunovaci vzdal svůj hold.

Ted' když jsem splnil svoji povinnost,
mě všechno táhne zpátky do Paříže,
a proto, prosím, dovolte mi odplout.

CLAUDIUS Tvůj otec souhlasí? Co Polonius?

POLONIUS Svým neúnavným žadoněním, Sire,
způsobil, že jsem změkl jako vosk
a zpečetil, byť nerad, jeho přání
souhlasem. Prosím, dovolte mu odjet.

CLAUDIUS No tak jed', chlapče, užívej si mládí
a jeho darů, dokavad je máš.

Ted' ale, Hamlete, synovče, synu -

HAMLET Tolik rodinných pout? To jsem jak ve vězení.

CLAUDIUS Pročpak máš pořád na čele ten mrak?

HAMLET Chráním se proti slunci, Jasnosti.

GERTRUDA Hamlete, odlož tuhle černotu

a pohleď na svět jako přítel Dánska.

Copak chceš pořád koukat do země

a hledat v ní hrob svého tatínka?

Tak už to chodí. Smrt je pouze most,
po kterém každý přejde na věčnost.

HAMLET Tak už to chodí, matko.

GERTRUDA Když to víš,
tak proč se ti to zdá tak nepatřičné?

HAMLET Zdá? Nezdá, madam! Je to nepatřičné.

Tenhleten černý kabát, matinko,
či jiný jaksepatří temný smutek,
vzdechy, co se mi pořád derou z plic,
slzy, kterými oči přetékaají,
a neustále zachmuřený výraz
či jiné způsoby a formy žalu,
nic z toho nejsem já. To vše je zdání,
komedie, kterou by zahrál kdokoli.
Ve mně je víc než tahle maškaráda,
kterou se žalost zdobívá tak ráda.

CLAUDIUS Je chvályhodné, milý Hamlete,
jak pilně držíš smutek po otci.

Však uvědom si, i on ztratil otce
a jeho otec též. Je správné, když
syn splácí otci dlužnou úctu - ovšem
v rozumné míře. Setrvávat ale
paličatě v nemístném truchlení
je vzpurná zatvrzelost, zženštilost,

neschopnost podrobit se vůli nebes

a svědčí to o neudatném srdci,

o nevzdělanosti a hlouposti.

Co se má stát, se stane - a je všední,

obyčejné a zcela normální.

Tak proč to nesmyslně, vzdorovitě

zveličovat? To je hřích: na mrtvém,

hřích proti nebi, proti přírodě,

v níž se smrt otců od dob Ábelových

až po posledního, kdo dneska zemřel,

provází slovy: "Tak to musí být!"

My žádáme tě, nech už pod zemí

ten bezúčelný smutek a hled' na nás

jak na otce. Neboť necht' každý ví,

po nás jsi následníkem trůnu ty.

Já přece k tobě chovám stejnou lásku,

jakou ke svému synu pocít'uje

nejoddanější otec. Tvoje přání

vrátit se na studia do Wittenbergu

se ovšem zcela přičí naší vůli

a žádáme tě, zůstaň radši zde

pod naším láskyplným dohledem

co první dvořan, synovec a syn.

GERTRUDA Matce snad prosbu neodmítneš. Prosím,

zůstaň tu s námi. Už té školy nech!

HAMLET Vás, máti, poslechnu, jak nejlíp umím.

CLAUDIUS Milá a milující odpověď.

Dánsko tě potřebuje. (Ke Gertrudě) Madam, jdeme.

Ten nenucený souhlas Hamleta
mě velmi potěšil. Na jeho poctu
ať dneska každý králův přípitek
ohlásí mrakům salva z děl, až nebe
si ozvěnou k zemskému hromování
radostně taky třískne. Pojd'me už.

Fanfára. Odejdou všichni kromě Hamleta.

HAMLET Kéž by to příliš, příliš těžké tělo
se smělo rozplynout jak kapka rosy.

Anebo kdyby vladař věčnosti
tak přísně nebyl proti sebevraždě.

Bože! Jak plytký, prázdný, nudný, nicotný
mi připadá celý ten slavný svět.

Fuj! Hnus! Jak nevypletá zahrada
a semeniště bejlí, samý šlahoun
a vlezlá buřina. Až sem to došlo!

Dva měsíce je mrtev. Kdepak, míň!

Tak skvělý král! Tenhle ten vedle něho
je opičák. Miloval matku tak,
že ani trochu prudší větřík nesměl
jí tváře ofouknout. Nebe a peklo!

Pořád to vidím! Vinula se k němu

dychtivě, lačně a už za měsíc -

Ne, nechci na to myslet! Nestálost

je rodu ženského! - už za měsíc,

za pouhý měsíc, dřív než stačila

prošlápnout boty, v nichž šla za rakví -

jak Niobé - těch slz! - vždyť ona - Bože! -

i tupé zvíře, které nemá rozum,

by řvalo dýl - si vzala pana strýce,

otcova bratra, který s otcem má

společného tak málo jak já s Herculem.

Za měsíc, dřív než pláčem naučila

své oči naoko se červenat,

už byla jeho. Jaký hnusný spěch

ji hnal se spustit s bratrem svého muže?

Ne, tohle nemůže dopadnout dobře.

Srdce mi puká, ale musím mlčet!

Vystoupí Horacio, Marcelus a Barnardo.

HORACIO Buďte zdrav, princi.

HAMLET Přeji dobrý den.

Horacio! No to se mi snad zdá!

HORACIO Jsem to já, váš vždy věrný služebník.

HAMLET Můj dobrý přítel, pane. A nic míň.

Co přivádí tě k nám až z Wittenbergu? -

Marceli.

MARCELUS Výsosti.

HAMLET Moc rád tě vidím.

(Barnardovi) A vás taky, pane.

Tak co tě nese k nám takovou dálku?

HORACIO Chtěl jsem se prostě ulejt ze školy.

HAMLET Takovou nestydatost by si netrouf

řít předemnou ani tvůj nepřítel,

a ode mě chceš, abych ti to věřil?

Kdepak, ty nejsi ulejšák. Tak pověz,

copak tě přivádí až na Elsinor?

Tady tě naučíme leda chlastat.

HORACIO Přijel jsem na pohřeb vašeho otce.

HAMLET Nechte si tyhle vtipy, studente.

Nepřijel jsi spíš na svatbu mé matky?

HORACIO Opravdu, svatba byla brzy nato.

HAMLET Šetří se, chlapče. Zbytky po pohřbu

se použily na svatební předkrm.

Býval bych, kamaráde, radši umřel,

než muset zažít něco takového.

Můj otec, Horacio. Já ho vidím -

HORACIO A kde ho vidíte?

HAMLET V duchu, Horacio.

HORACIO Já jsem ho taky viděl. Skvělý král!

HAMLET A skvělý člověk. Nejlepší, co žil.

Takové jako on už nenajdeš.

HORACIO Já jsem ho, myslím, viděl včera v noci.

HAMLET Koho jsi viděl?

HORACIO Krále Hamleta.

HAMLET Tys viděl mého otce?

HORACIO Zkuste na chvíli potlačit svůj úžas
a pozorně mě vyslechněte, princi,
než vám za dobrozdání těchto pánů
ten zázrak vyličím.

HAMLET Proboha, mluv!

HORACIO Dvě noci za sebou ti pánové,
Marcelus s Barnardem, drželi stráž,
když v mrtvém tichu z hloubi pŕlnoci
se zjevil přízrak. Byl jako váš otec:
od hlavy k patě celý v brnění,
a majestátním krokem, velebně,
kolem nich přešel. Třikrát překráčel
jim před vytřeštěnýma očima
na délku palcátu, zatímco oni
s koleny třesoucími se jak sulc
stáli a nezmohli se na slovo.
Svěřili mi to strašné tajemství
a třetí noc jsem s nimi šel i já.
A přesně, jak mi řekli, doslova,
pokud jde o čas, způsob, vzezření,
ten duch se zjevil. Podobal se králi
jak ruka ruce.

HAMLET Kde že se to stalo?

HORACIO Venku na hradbách, kde jsme měli stráž.

HAMLET Oslovil jsi to?

HORACIO Ano, oslovil.

Však odpovědi jsem se nedočkal.

I když bych řek, že v jednu chvíli zvedlo

to hlavu, jako že se chystá mluvit.

Vtom ale zakokřhal první kohout

a na ten zvuk to sebou prudce trhlo

a zmizelo nám z očí.

HAMLET Velmi zvláštní.

HORACIO Jako že žiju, je to pravda, princí.

Přišlo nám, že je naší povinností

vám o tom říct.

HAMLET Výborně, ale - nelíbí se mi to. -

Dnes v noci máte hlídku?

BARNARDO,

MARCELUS Máme, princí.

HAMLET V brnění že byl?

BARNARDO,

MARCELUS Ano, v brnění.

HAMLET Od hlavy k patě?

BARNARDO,

MARCELUS Ano, shora dolů.

HAMLET Takže do tváře jste mu neviděli.

HORACIO Viděli, dobře. Měl zvednuté hledí.

HAMLET A jak se tvářil? Mračil se?

HORACIO Ve tváři měl spíš smutek nežli hněv.

HAMLET Byl bledý, brunátný?

HORACIO Děsivě bledý.

HAMLET A očima se díval přímo na vás?

HORACIO Upřeně na nás.

HAMLET Že jsem při tom nebyl!

HORACIO Bylo by vás to vyděsilo.

HAMLET Jistě.

A zůstalo to dlouho?

HORACIO Než pomalu bych napočítal do sta.

MARCELUS,

BARNARDO Určitě dýl.

HORACIO Ne když jsem tam byl já.

HAMLET Vousy měl šedivé?

HORACIO Jen prokvetlé,

jak zaživa.

HAMLET Dnes v noci hlídám s vámi.

Třeba to zase přijde.

HORACIO Určitě.

HAMLET Jestli to vypadá jako můj otec,

oslovím to, i kdyby se chřtán pekla

přede mnou otevřel. Prosím vás pěkně,

pokud jste o té věci mlčeli,

nemluvte o ní s nikým ani teď,
a všechno, co se dnešní noci stane,
ať zůstane jen mezi námi. Platí?
Odvděčím se vám za to. Zatím sbohem.

Mezi jedenáctou a dvanáctou
se sejdeme na hradbách.

VŠICHNI TŘI Jak poroučíte.

HAMLET Jak prosím. Na shledanou, přátelé.

Odejdou všichni kromě Hamleta.

Duch mého otce - ve zbroji! V tom tuším
nějakou zradu. Ať už přijde noc.

Trpělivost! Kdyby zlo zalezlo
sto sáhů pod zem, vyjde na světlo.

Odejde.

Scéna 3.

Pokoj v Poloniově domě.

Vystoupí Laertes a Ofelie, jeho sestra.

LAERTES Za chvíli odplouváme. Opatruj se.

A vždy když bude dobrý vítr, sestro,
a posel po ruce, tak neváhej
a pošli zprávu.

OFELIE O tom nepochybuj.

LAERTES To Hamletovo nadbíhání ber
jen jako rozmar, hloupé vzplanutí,
jak fialku, co taky zjara zjančí

a žene do květu, však brzy zvadne.

Zavoní sladce sotva minutu,

a konec.

OFELIE Konec?

LAERTES Konec, jak jsem řekl.

Příroda není totiž jenom tělo,

svaly a údy. Tenhle chrám by se

měl rovněž zasvěcovat obřadům

mysli a ducha. Teď snad tě má rád

a jeho úmysly jsou čisté, ryzí,

bez poskvrny. Však přijde chvíle, kdy

tvůj vyvolený svoji vůli ztratí.

Je pán, a proto není vlastním pánem.

Slouží své zemi a nesmí jak jiní

si dělat, co chce. Na něm závisí

zdraví a blaho státu, proto musí

podřizovat svá přání ve všem všudy

vůli a požadavkům toho těla,

jehož je hlavou. Takže když ti říká,

že tě má rád, věř mu jen do té míry,

do jaké může, při svém postavení,

dodržet slovo - přičemž hlavní slovo

tu nemá Hamlet, ale dánský stát.

Víš, jak by mohla tvá čest utrpět,

kdybys mu na ty řeči skočila,

ztratila hlavu a svou poctivost
dala všanc jeho nevázaným choutkám?
Toho se chraň, Ofelie! Dej na mě!
A radši zůstaň v týlu těchhle vášní,
z dostřelu zhoubné náruživosti.
I nejcudnější panna zhřeší pýchou,
když odhalí svou krásu byť jen luně.
Pomluva dokáže pošpinit čest
a jako červ napadne bezbranné
poupě, dřív než se kvítko rozvine.
Jak často padne jedovatá slina
do jitřní rosy šťavnatého mládí!
Dokavad nevíš o všech nástrahách,
dávej si pozor! Nejlíp chrání strach.
OFELIE Každé tvé slovo bude držet stráž
u mého srdce. Ale, bratříčku,
doufám, že nejsi jak ti velebníčci,
co kážou o trnité cestě k nebi,
sami se ale prostopášně pustí
vykřičenou uličkou hanby, hluší
k svým vlastním radám.
LAERTES To se neboj.
Už musím jít.
Vystoupí Polonius.
Tatínek přichází.

Dvakrát mít požehnání dvakrát těší

a vynahradí dvojí loučení.

POLONIUS Laerte, co ty tady? Pospíchej!

Vítr už začal plachtám funět do zad,

a ty tu trčíš. Tumaš požehnání

a s ním si zapiš za uši pár rad,

které ti dám. Co znáš, to nevytrubuj,

a jako trouba nedělej, co neznáš.

K lidem se měj, ale jen odtud potud.

Přátel si važ, a když se osvědčí,

přiviň je k srdci ocelovým poutem.

Však s náhodnými takyznámostmi

si ruce nešpiň. Vyhýbej se rvačkám,

ale když není vyhnutí, buď ostrý,

aby ten druhý poznal, co jsi zač.

Naslouchej všem, hlas dávej málokomu.

Poradit dej si, měj však vlastní rozum.

Oblékej se tak nákladně, jak můžeš,

ne přehnaně a směšně, ale vkusně,

vždyť šaty dělají prý člověka

a ve Francii lidi z vyšších vrstev

si potrpí na hezké oblečení.

Nikomu nepůjčuj a sám si nevypůjčuj -

věřitel s půjčkou ztrácí přítele

a dlužník jenom vytlouká klín klínem.

Hlavně sám sebe nikdy nevod' za nos.

Budeš-li k sobě upřímný, je jisté,

že neoklameš ani druhého.

K tomu ti dopomáhej Bůh. Bud' zdrav.

LAERTES Dovolte, otče, rozloučit se. Sbohem.

POLONIUS Čas letí, služebnictvo čeká. Běž!

LAERTES Bud' zdráva, Ofelie. Nezapomeň,

co jsem ti řek.

OFELIE Už je to zamčené

v mé paměti, a ty máš od ní klíč.

LAERTES Mějte se tady dobře. Sbohem.

Odejde.

POLONIUS O čem to s tebou mluvil, Ofelie?

OFELIE Týkalo se to prince Hamleta.

POLONIUS Ach ano, ovšem, správně.

Doslechl jsem se, že v poslední době

se ti dost věnuje, a prý i ty

mu pozornosti štědře oplácíš.

Je-li to tak - jak se mi někteří

snažili naznačit -, není ti zřejmě

dost jasné, čím jsi povinována

jak svému otci, tak své vlastní cti.

Co spolu máte? Teď chci slyšet pravdu.

OFELIE V poslední době, otče, mi princ Hamlet

vyjevil jisté city.

POLONIUS Vyjevilo city? Jsi tak naivní,
že nechápeš, jak je to nebezpečné?

Věříš těm citům, nebo co to je?

OFELIE Já sama nevím, co si o tom myslet.

POLONIUS Řeknu ti co. To, že jsi hloupá holka,
pokud máš za jisté ty jisté city,
které ti vyjevilo. Jeho nic nestály,
ale ty za ně draze zaplatíš,
a vyjevený z toho budu já.

OFELIE Vyznal mi lásku ve vší počestnosti,
nic jiného.

POLONIUS Nic jiného než tvou počestnost nechce!

OFELIE A při tom vyznání se zaříkával
těmi nejsvětějšími svátostmi.

POLONIUS Když ptáčka lapají, pěkně mu zpívají.

To známe. Když muž zahoří, pak plácá,
co přinese mu slina na jazyk.

Však tohle vzplanutí blafne a zmizí,
zazáří, zhasne, ani nezahřeje.

Tak si ho nepleť s ohněm. Ode dneška
budeš se, Ofelie, držet zpátky.

Nebudeš tančit tak, jak někdo píská.

A pokud jde o prince Hamleta,
uvědom si, že je to mladý pán
a smí si běhat na volnějším lonži,

než můžeš ty. Zkrátka a dobře, dcero,
těm jeho slibům nevěř. Slib je kuplíř,
který se navenek tváří moc hezky,
zbožností ohání se, ale zatím
se pídí jen, jak ctnostné zneuctít
a slušné oklamat. Jednou a provždy
ti jednoduše zakazuju, abys
zbůhdarma utrácela volný čas
tím, že se budeš stýkat s Hamletem.
Pamatuj na to. Pozor na mě! Jdi už.

OFELIE Jak přejete si, otče.

Odejdou.

Scéna 4.

Na hradbách.

Vystoupí Hamlet, Horacio a Marcellus.

HAMLET Brr, to je chladno. Ten vzduch přímo kouše.

HORACIO Štiplavá zima, leze za nehty.

HAMLET Kolik je hodin?

HORACIO Brzo bude půlnoc.

MARCELUS Už odbila.

HORACIO Opravdu? Neslyšel jsem.

Co nevidět tu bude chvíle, kdy
se přízrak objevuje na hradbách.

Fanfára a dva výstřely z děla.

Co se to děje?

HAMLET Král nešel spát a uspořádal pitku.

Chlastá a křepčí v kole jako d'as,
a pokaždé když dopije své rýnské,
buben a trubka, teď i rána z děla,
hlásí, jaký je pašák.

HORACIO To je zvyk?

HAMLET Bohužel ano.

Já ale, přestože jsem tady doma
a zvykl jsem si na něj, myslím si,
že by se měl spíš zrušit nežli ctít.

Ty věčné pijatyky vrhají
na nás moc špatné světlo před sousedy.

Však už se říká: "Pije jako Dán."

A k tomu se pak přičte ledacos,
takže i když jsme v jiných věcech dobří,
dobrou pověst už zpátky nezískáme.

Je to, jak když se člověk narodí
s nějakou vadou. Můžeš například
mít špatný původ. Tvá vina to není,
protože rodiče sis nevybral.

Nebo máš náuru jinou než jiní
a nezměníš ji, kdybys nejvíc chtěl.

Nebo se, dejme tomu, odlišuješ
od běžných mravů zvláštní zálibou.

Kdo má už jednou nějaký ten cejch,

ať z vůle přírody či osudu,
i kdyby ve všem ostatním byl skvělý,
ctnostný a čistý jako ryzí zlato,
stejně na něho bude padat stín
té jedné vady. Kapka špatnosti
dokáže galon plný dobroty
naprosto zničit.

Vystoupí Duch.

HORACIO Princi, přichází.

HAMLET Bože a všichni svatí, chraňte nás!

Ať anděl jsi, anebo satanáš,
ať z nebe sestoupils, či vyšel z pekla,
ať úmysly máš poctivé, či zlé,
tvá podoba mi vnuká odvahu
oslovit tě: Hamlete, dánský králi,
můj otče, odpověz mi, prosím tě!
Nenech mě tápat v nevědomosti
a prozrad', proč tvé kosti uložené
k věčnému spánku rubáš servaly,
proč otevřel se mramorový chřtán
hrobky, do které jsme tě pochovali,
a vyvrhl tě ven? Co za tím je,
že tvoje mrtvola ve staré zbroji
zas pod těkavou lunou obchází
děsivou nocí, a my, hříčky světa,

se třese a chvějem v pomyšlení
na nepoznané síly mimo nás?
Co je to? Proč je to? Co máme dělat?

Duch mu kyne.

HORACIO Kývá to na vás, abyste šel za ním,
jako by nikdo jiný nesměl slyšet,
co vám chce říct.

MARCELUS (Hamletovi) Jak velebně vám kyne
a chce vás odvést na odlehlé místo.

Nechod'te tam!

HORACIO Ne, v žádném případě!

HAMLET Dřív nepromluví. Musím za ním jít.

HORACIO Nedělejte to!

HAMLET Čeho bych se bál?

Života necením si ani za mák.

A co by mohl udělat mé duši,

jestli je nesmrtelná jako on?

Už zase na mě mává. Půjdu za ním.

HORACIO Co když vás vláká do vln, princi, nebo
na tamto strašidelné skalisko,
které se vypíná až k nebesům,
a tam se změní v něco děsivého,
že vám to všechny smysly zatemní
a zešílíte. Na to pamatujte!

Už jen to místo samo o sobě

člověka ponouká k zoufalým činům,

když podívá se shora do útroh

řvoucího moře.

Duch kyne Hamletovi.

HAMLET Pořád na mě mává.

(K Duchovi) Ved' mě! Jdu za tebou.

MARCELUS Nesmíte nikam! Ne!

HAMLET Ty ruce pryč!

HORACIO Stůjte! Dejte si říct!

HAMLET Osud mě volá

a já teď cítím v žilách tolik sil,

že přemohl bych nemejského lva.

Duch kyne Hamletovi.

Zase mě pobízí. Pust'te mě, páni!

Anebo udělám já duchy z vás!

Pryč! Z cesty! (K Duchovi) Ved' mě! Už jdu za tebou.

Odejdou Duch a Hamlet.

HORACIO Pomátl se a neví už, co dělá.

MARCELUS Jdem za ním. Nesmíme ho poslechnout.

HORACIO Jdeme. Co z toho všeho může vzejít?

MARCELUS Je něco prohnílého v našem Dánsku.

HORACIO Jsme v rukou božích.

MARCELUS Ne! Musíme za ním!

Odejdou.

Scéna 5.

Na cimbuří.

Vystoupí Duch a Hamlet.

HAMLET Kam mě to vedeš? Dál už nepůjdu.

DUCH Slyš!

HAMLET Poslouchám.

DUCH Brzy se rozední

a já se budu muset opět vrátit

do sirných plamenů.

HAMLET Ubohý duchu!

DUCH Nelituj mě a dobře poslouchej,

co ti teď řeknu.

HAMLET Mluv! Jsem připraven.

DUCH Jsi připraven i na to pomstít mě?

HAMLET Cože?

DUCH Jsem přízrak tvého otce,

jenž odsouzen byl bloudit po nocích

a za dne trpět v ohni pekelném,

dokud se jeho duše neočistí

od hříchů světa. Nemít zakázáno

hovořit o tajnostech záhrobí,

i letmá zmínka o mém vězení

by zmrazila ti v žilách mladou krev,

hvězdy tvých očí navždy zakalila

a rozčuchané vlasy zježila,

že stály by v pozoru vedle sebe

jak bodliny na zádech dikobraza.

Lidem z masa a kostí ale není

dopřáno hledět do záhrobí. Slyš!

Jestli jsi někdy měl rád svého otce -

HAMLET Ach Bože!

DUCH - pomsti tu hnusnou, nestydatou vraždu.

HAMLET Vraždu?

DUCH Vraždu odpornou jako každá vražda,

však stokrát zvrhlejší a zvrácenější.

HAMLET Mluv rychle, rychle, a já stejně rychle,

jak vybavuju si tě ve vzpomínkách,

se vrhnu po pomstě.

DUCH Nezklamals mě.

Vždyť byl bys tupější než žabinec,

co tleje v kalné řece zapomnění,

kdybys teď zůstal klidný. Hamlete,

údajně uštknul mě v zahradě had,

když jsem si tam šel zdřímnout. Celé Dánsko

muselo spolknout tenhle výmysl

o mojí smrti. Tak věz, mládenče,

že had, jenž uštknul tvého otce, nosí

teď jeho korunu.

HAMLET Já jsem to tušil! Strýc?

DUCH Ano. To krvesmilné, cizoložné zvíře!

Úlisným kouzlem, zrádnou mazaností,

trapnými triky, které mají moc
obloudit ženu, získal pro své choutky
tu naoko tak ctnostnou královnu.

Jak mohla, Hamlete, tak strašně klesnout
a místo mě, jenž miloval ji stále
tak opravdovou láskou jako v den,
kdy jsme se brali, začala si radši
s ubožákem, který mi nikdy v ničem
nesahal po paty.

Ctnosti se žádné pokušení netkne,
i kdyby svůdce měl tvář anděla,
ale chťič, kdyby milencem byl anděl,
se brzy nasytí a pelešit
se půjde třeba na hnůj.

Však pozor, cítím, že se blíží ráno.
Musím být stručný. Jako obyčejně
šel jsem si po obědě zdřímnout do zahrady.

V té klidné hodině se tam tvůj strýc
vkrad s trestí bolehlavu v lahvičce
a zákeřně mi ho vlil do ucha.

Tenhleten jed má zhoubný účinek
na lidskou krev. Působí totiž tak,
že nejprve se rychle jako rtuť
rozlije do všech žil a žilek těla,
a jako když do mléka kápneš ocet,

zdravou a čirou krev v tu ránu srazí
v odporné žmolky. To se stalo mně
a hned mi naskočily po těle
pupence, boláky, mokvavé vředy,
až hrůza pohledět.

Takhle jsem ve spánku byl rukou bratra
připraven najednou o život, o trůn,
o královnu, a nepřipraven k smrti,
nepomazán a neomilostněn,
byl bez zpovědi poslán zpovídat se
z dluhů a hříchů lidské smrtelnosti.

Ta hrůza! Hrůza! Hrůza hrůzoucí!
Jsi-li co k čemu, nesmíš dopustit,
aby se z lože dánských králů stal
odporný pelech krvesmilníků.

Cokoli ale uděláš, ať není
v myšlenkách ani činech namířeno
proti tvé matce. Tu nech pánubohu.

A bodlínám a trnům, které jí
drásají duši. Musím odejít.

Světélka světlušek už pobledla,
jak marně zápolí s úsvitem dne.

Musím jít! Sbohem. Nezapomeň na mě!

Odejde Duch.

HAMLET Mocnosti nebeské! Či pozemské!

Mám přidat ještě peklo? Srdce, vydrž!
Svaly a šlachy, teď mě nezrad'te!
Držte mě na nohou! Nezapomeň!
Ne, duchu, dokud v téhle zmatené
lebce mám paměť, nezapomenu.
Spíš z alba paměti hned vyhodím
všechny ty banality, co tam jsou.
Obtisky knih, obrazů, vzpomínek,
co si tam nalepuju od dětství.
A jedině tvé přikázání vpíšu
si do hlavy červeným písmem jako
posvátný úkol. Ano, přísahám!
Ta zvrhlá ženská!
Ten lump, ten lump, ten usměvavý lotr!
Mám nový záznam do památníčku:
Můžeš se smát a smát, a přitom být
grázl. Alespoň v Dánsku určitě. (Píše si)
Už se těš, strýčku! Já jdu splnit slib.
Dobře si pamatuju: "Nezapomeň na mě!"
Vždyť jsem přísahal.
Vystoupí Horacio a Marcellus.
HORACIO (Volá) Výsosti, princí!
MARCELUS (Volá) Princí Hamlete!
HORACIO Nebe ho chraň!
HAMLET (Stranou) Amen.

MARCELUS (Volá) Holahó, princi!

HAMLET Holahó, ptáčku, puťa puťa!

MARCELUS Výsosti, tak jak?

HORACIO Prozradil vám něco?

HAMLET Úžasnou novinu!

HORACIO Tak mluvte. Co se stalo?

HAMLET A vy to vyžvaníte! To zrovna.

HORACIO Já o tom budu mlčet, přísahám.

MARCELUS Já taky, pane.

HAMLET Představte si, že nikdo neví o tom -

A neřeknete nic?

HORACIO,

MARCELUS Spolehněte se!

HAMLET Neexistuje v Dánsku větší lotr než -

kolik měří od hlavy až k patě.

HORACIO Pro tohle nemusel duch vstávat z hrobu.

To víme taky.

HAMLET Správně. To jsem rád.

A proto se bez dalších okolků

rozloučíme a půjdeme každý po svém.

Vy, kam vás vede povinnost či touha,

neboť, jak víme, všichni mají touhy

i povinnosti - a co mě se týká,

já se jdu modlit.

HORACIO Mluvíte z cesty, princi. Co je vám?

HAMLET Promiňte, nechtěl jsem vás urazit.

Omlouvám se.

HORACIO Vždyť se nic nestalo.

HAMLET Právě že stalo, Horacio, stalo!

A je to zlé! Pokud jde o ten přízrak,

je to, abych tak řek, poctivý duch.

Ale co mezi námi bylo, prosím,

nechtějte vědět. Teď mi jako mí

přátelé, spolužáci, vojáci,

dovolte prosbu.

HORACIO Oč jde? Splníme ji.

HAMLET Pomlčte o tom, co jste viděli.

HORACIO,

MARCELUS Neřeknem ani slovo.

HAMLET Přísahajte.

HORACIO Přisáhám, princí.

MARCELUS Taky přísahám.

HAMLET Zde na můj meč!

MARCELUS Vždyť už jsme přísahali.

HAMLET Řekl jsem na můj meč!

DUCH (Volá zdola) Přísahajte!

HAMLET Co říkáš, strašidylko? Ty jsi tady ještě?

- Tak, slyšeli jste pana sklepmistra.

Přísahajte!

HORACIO Co máme přísahat?

HAMLET Že neřeknete, co jste viděli.

Na můj meč přísahajte!

DUCH (Volá zdola) Přísahajte!

Přísahají.

HAMLET Ty nedáš pokoj? Půjdem o kus dál.

Pánové, přistupte

a vložte ruce na kříž mého meče.

Přísahajte,

že neřeknete, co jste viděli.

DUCH (Volá zdola) Přísahajte!

Přísahají.

HAMLET Správně řečeno, krtku. To je radost,

jak rejdiš pod zemí. - Jdem ještě dál!

HORACIO Já žasnu, to se mi snad jenom zdá.

HAMLET Tak si to užij, než se probereš!

Ledacos je mezi nebem a zemí,

o čem se ve školách nic neučí.

Teď pozor!

Zde přísahajte, jako tam, že nikdy,

i kdybych si ved sebepodivněji -

a možná že mi přijde záhodno

všelijak šaškovat - na žádný pád

nedáte najevo - ať gestem ruky

či potřásáním hlavy, nebo že

si pod vousy budete brumlat třeba:

"Vím, o co jde" a "Kdybych mohl mluvit!"

nebo "Jsou tací, kteří leccos chápou!"

- zkrátka ať přímo nebo nepřímo

nedáte najevo, že něco víte.

To přísahajte! V tom vám pomoz Bůh!

DUCH (Volá zdola) Přísahajte.

Přísahají.

HAMLET Neklidný duchu, klid! - Teď, pánové,

máte mou lásku i mou důvěru.

Jakkoli při své bídě budu s to

vám vyjádřit svůj vděk a přátelství,

rád s boží pomocí to učiním.

Pojďte a prosím, jazyk za zuby.

Svět převrátil se vzhůru nohama,

proč zrovna já ho napravovat mám?

Pojďme, odejdem spolu.

Odejdou.

Jednání II.

Scéna 1.

Pokoj v Poloniově domě.

Vystoupí Polonius a jeho sluha Reynaldo.

POLONIUS Ty peníze a dopisy mu předej!

REYNALDO No samozřejmě.

POLONIUS A, Reynaldo, dostal jsem dobrý nápad.

Než za ním půjdeš, pozeptej se kolem,

jak se tam chová.

REYNALDO Sám jsem na to myslel.

POLONIUS No skvěle! To jsem rád! Jdi nejdřív tam,

kde v Paříži se schází Dánové,

ptej se, co kde kdo dělá, jak se má,

jak je kdo na tom, a tak vůbec, načež,

když z toho vyptávání vyplyne,

že syna znají, můžeš pomalounku

se začít ptát i na to, co chcem slyšet.

Naznačíš, že ho možná trochu znáš,

přes jeho otce nebo přátele,

tak, z doslechu. Rozumíš, Reynaldo?

REYNALDO Naprosto, pane.

POLONIUS "Z doslechu," řekneš, "matně" nebo tak.

"A jestli je to on," pozvedneš prst,

"pak je to pěkný rošťák!" načež na něj

naložíš různé hříšky po libosti -

nic přehnaného, pozor! - ale běžné

poklesky, skopičiny, úlety,

co mladí provozují, pokud je

nedržíš na uzdě.

REYNALDO Třeba i hazard?

POLONIUS Jistě. Že je to rváč, že pije, kleje,

je na děvky - tak daleko lze jít.

REYNALDO A nebude mít z toho ostudu?

POLONIUS Ne, když to podáš jemně. Nesmíš ho

obviňovat z ničeho nečestného,

jako že není stálý, spolehlivý -

nic takového.

Ať ty chybičky

působí tak, že za ně může jenom

nezkrotná mysl, bujná fantazie,

mládím zpěněná krev a podobně,

jak už to bývá.

REYNALDO Jenomže, pane -

POLONIUS Ptáš se, proč to dělat?

REYNALDO No právě, proč?

POLONIUS Hned ti to vysvětlím.

Ten trik je totiž neselhávající.

Když takhle zlehka syna očerníš,

a věř mi, nikdo není dokonalý,

pak, dávej pozor,

toho, s kterým se bavíš, oťukáš,

jestli kdy chlapce zažil při těch věcech,

z nichž jsi ho obviňoval, a ten člověk,

jak jsem si zcela jist, ti řekne toto:

"Můj drahý pane," nebo "Příteli,"

či "Vážený," no prostě tak, jak se

v tom kraji mluví.

REYNALDO Co mi řekne, pane?

POLONIUS Řekne ti prostě - o čem jsem to mluvil?

Zatraceně. Teď nevím, co jsem chtěl.

Kde jsem to skončil?

REYNALDO Že mi ten člověk řekne toto.

POLONIUS Že ti ten člověk řekne toto? Správně!

Řekne ti toto: "Toho pána znám!

Viděl jsem ho včera." Či "onehdy".

Prostě tehdy a tehdy s tím a tím.

"A karbanil," nebo "Byl opilý,"

"Serval se při tenise," nebo třeba

"Byl v domě lásky," což je po našem,

že zašel do bordelu, a tak dále.

Chápeš to už?

Na třpytku lži ulovíš kapra pravdy.

Takhle nepřímou cestou, oklikami,

kličkami, triky moudrý člověk umí

to buzarem vzít přímo do černého.

A takhle na základě mých rad zjistíš

mi všechno o synovi. Rozuměl jsi?

REYNALDO Rozuměl, pane.

POLONIUS Dobře, tak už běž.

REYNALDO Na shledanou.

POLONIUS Bedlivě sleduj, kudy a kam chodí.

REYNALDO Chápu.

POLONIUS Ale do cesty se mu neplet'.

REYNALDO Je mi to jasné.

Odejde.

Vystoupí Ofelie.

POLONIUS Sbohem.

Co je ti Ofelie? Co se děje?

OFELIE Ach, tatínku. Já se tak hrozně lekla!

POLONIUS Čeho ses polekala, prosím tě?

OFELIE Vyšívala jsem v pokoji, a náhle

tam vtrhl princ. Byl neupravený,

prostovlasý, punčochy naruby,

kabát měl rozepnutý, tvář tak bílou

jak jeho košile, celý se třásl

a s výrazem strašlivě vyděšeným,

jako by vyšel z pekla a měl líčit

všechny ty hrůzy, zvolna kráčel ke mně.

POLONIUS Pomát se z lásky?

OFELIE Nevím, ale skoro

se toho obávám.

POLONIUS A co ti řekl?

OFELIE Pevně mi sevřel ruku v zápěstí,

potom se odtáhl na délku paže

a s druhou rukou takhle na čele

si zkoumavě prohlížel moji tvář,

jako by mě chtěl malovat. Tak zůstal

dost dlouho. Pak mě lehce pohladil,

tříkrát jen smutně hlavou zakýval
a vyrazil tak srdceryvný vzdech,
až se mu celé tělo otřásl
jak v agónii. Potom mě zas pustil
a s hlavou otočenou přes rameno
odcházel z pokoje, poslepu našel
dveře a jimi vyšel ven, však oči
až do konce upíral pořád na mě.

POLONIUS Pojd'! Půjdem spolu ihned za králem.

To jistě je milostné poblouznění,
což bývá hrozně nebezpečná věc,
protože jako každá vášeň zbaví
člověka vlády nad sebou a vede
k zoufalým, zbrklým činům. Chudák princ!

Byla jsi na něj nějak obzvlášť příkrá?

OFELIE Ne, jenom jsem mu, jak jste poručil,
vrátila dopisy a zakázala,
aby mě navštěvoval.

POLONIUS Z toho šílí.

Škoda že jsem si ho víc nevšímal
a nepoznal, oč jde. Báł jsem se, že si
s tebou jen zahrává a chce tě zničit!

To jsem to přehnal! Staří musí vždycky
být podezřavější, než je zdrávo,
zatímco mladí nejsou schopni myslet

minutu dopředu. Pojd' ke králi.

Musí to vědět.

Je moudřejší do toho říznout hned

než otálet a čekat na zánět.

Pojd'me.

Odejdou.

Scéna 2.

Na hradě.

Fanfára. Vystoupí Claudius, král dánský, královna Gertruda,

Rosencrantz a Guildenstern a družina.

CLAUDIUS Rosencrantz, Guildenstern! Vítám vás, drazí páni.

Už dávno jsme vás tady chtěli mít,

však přiznávám, za spěšné pozvání

může až holá nutnost. Slyšeli

jste zřejmě o Hamletově proměně.

Tak tomu říkám, protože se vskutku

už sobě nepodobá. Čím to je,

snad kromě smrti otce, že se stal

nepřítelem sám sobě, prostě nevím.

A proto bych vás moc rád poprosil,

abyste jako jeho staří známí,

spolužáci a blízcí přátelé

tu u dvora s ním strávili pár dní,

trochu ho zabavili, potěšili,

a půjde-li to, vytáhli z něj, zda

se tajně neužírám něčím, o čem
my nevíme, v čem bychom ale snad
mu mohli pomoci, kdybychom to znali.

GERTRUDA Pánové, vždycky o vás hezky mluvil
a ze všech přátel, které má, jste jistě
mu nejbližší vy dva. Budete-li
tak šlechetní a hodní, že nám načas
věnujete svou vzácnou společnost
a pomůžete nám v té věci, král vám
to nezapomene a jeho vděčnost
nebude malá.

ROSENCR. Vaše Veličenstva
nám mohou při své svrchovanosti
vždy nařídít, co po nás ráčí chtít,
ne o to žádat.

GUILDENST. Oba dva jsme svolni
se nezištně a ze všech sil, co máme,
věnovat jakýmkoli úkolům,
které nám dáte.

CLAUDIUS Dík, Rosencrantzi, díky, Guildensterne.

GERTRUDA Dík, Guildensterne, díky, Rosencrantzi.

Jděte hned za ním, prosím, uvidíte
sami, že je jak vyměněný. - (Ke sloužícím) Vy,
odved'te pány za Hamletem, ano?

GUILDENST. Dejž Bůh, aby ho naše přítomnost

potěšila a byla mu co platná.

GERTRUDA Jistě.

Odejdou Rosencrantz, Guildenstern a další.

Vystoupí Polonius.

POLONIUS Veličenstvo, vaši vyslanci

se právě úspěšně vrátili z Norska.

CLAUDIUS Ty jsi vždy býval poslem dobrých zpráv.

POLONIUS Opravdu, Veličenstvo? Víte sám,

že moje duše i má oddanost

náleží pouze vám a Pánu Bohu.

Taky jsem zjistil - a pokud se mýlím,

můj rozum není už takový ohař,

co býval kdysi - pravou příčinu

Hamletova zvláštního chování.

CLAUDIUS Tak povídej. Moc mě to zajímá!

POLONIUS Přijměte, prosím, dřív ty vyslance

a já pak na dort přidám třešinku.

CLAUDIUS Tak začnem dortem. Přiveď mi je sem.

Odejde Polonius.

Říkal mi, Gertrudo, že zjistil důvod,

proč tvůj syn Hamlet takhle vyvádí.

GERTRUDA To nemůže být nic jiného než

smrt jeho otce a náš rychlý sňatek.

CLAUDIUS No, poptáme se.

Vystoupí Polonius, Voltemand a Cornelius.

Zdrávi došli, páni?

Tak jak se tváří náš bratříček Nor?

VOLTEMAND Posílá pozdravy a mnoho přání.

V případě Fortinbrase zakročil,

jak jste si přál. Myslel, že synovec

se chystá k válce proti Polákům.

Prozkoumal to a zjistil, že se zbrojí

opravdu proti nám, a bědoval,

že pro svou nemoc, stáří, bezmocnost

byl takto oklamán. Hned povolal

Fortinbrase, který se dostavil,

nechal se vyplísnit a svému strýci

odpřísáhl, že proti vám, můj králi,

už nikdy nepodnikne žádné kroky.

Starého pána to tak potěšilo,

že mu hned připsal tři tisíce renty

a povolil mu ta sebraná vojska

použít proti Polákům. V té věci,

jak stojí zde, má ale velkou prosbu.

Podá list Claudiovi.

Abyste totiž povolil mu průchod

s vojskem přes naše území. To vše,

podmínky, včetně záruk bezpečnosti,

je sepsáno v tom listě.

CLAUDIUS Výtečně!

Přečtem si to, až na to bude čas,

věc zvážíme a pošlem odpověď.

Zatím vám děkuju za dobrou práci.

Vítám vás doma. Odpočiňte si.

Večer to oslavíme!

Odejdou Voltemand a Cornelius.

POLONIUS Tak to bychom měli!

Můj králi, madam, vysvětlovat vám,

co je to povinnost a úcta k majestátu,

proč den je den, noc noc a čas je čas,

je ztráta času, noci nebo dne.

A jelikož je stručnost duší vtipu

a zdlouhavost mu dělá dlouhý nos,

řeknu to zkrátka. Váš syn ztratil rozum.

Zbláznil se, řek bych já, neboť i blázni

mají svůj rozum, i když k zbláznění.

Však o to nejde.

GERTRUDA K věci, bez příkras!

POLONIUS Příkrasy se mi, madam, oškliví.

Je pravda, že je blázen, což je smutné,

a smutné je, že je to pravda, že?

To byl jen hloupý žert. Tak bez příkras.

Řekněme tedy, že je blázen. Dobře.

Dobře to není, ale je to tak.

A nutno zjistit zdroje afektu,

jež příčinou jsou toho defektu.

A přiznejme si, bláznovství je defekt.

A už jsem u toho.

Mám dceru - mám ji, protože je má -

a ona, protože je poslušná,

mi dala toto. Schválně, co vy na to.

(Čte)

"I dolu duše mé, nejdražší a nejkrásnější božské Ofelii." To

jsou výrazy, vidíte. "I dolu duše mé!"

Jak to myslí? "I dolu..." A pak tady: "...na tvých krásných

bělostných nadrech..." a tak dále.

GERTRUDA To jí psal Hamlet?

POLONIUS Moment, madam, ještě vám přečtu tohle:

"Nevěř, že hvězdy svítí,

nevěř, že slunce plá,

nevěř, že pravda lže ti.

Věř, že jsi láska má.

Drahá Ofelie, veršovat neumím. Nedokážu své vzdechy

vpisovat do řádků. Ale moc a moc tě miluji, a to mi

musíš věřit.

Líbá tě: Tvůj navždy,

aspoň dokud mi toto tělo patří,

Hamlet."

Tohle a ještě spoustu podobných

dopisů, lístků, informací o tom,

kdy, kde a jak se viděli, mi moje

dcera poslušně prozradila.

CLAUDIUS A ona jeho lásku opětovala?

POLONIUS Za co mě máte?

CLAUDIUS Za čestného, spolehlivého muže.

POLONIUS Rád vám to dokážu. Copak bych mohl,

když postřehl jsem, jak k ní zahořel -

však mně hned bylo jasné, o co jde,

ještě než mi to řekla -, Veličenstvo

a vzácná madam, myslíte, že bych

mohl něčemu takovému přát?

Jenom tak dělat, že to nevidím,

anebo vzdychat: Děj se vůle Páně?

To tedy ne! Já rovnou zakročil.

Spustil jsem na dcerunku pěkně zostra:

"Princ Hamlet je člověk z jiného těsta.

Na toho zapomeň." A přikázal jsem,

aby se s ním už více nestýkala,

posly a dárky odmítala. Dcera

mě poslechla, výsledkem čehož je,

řečeno zkrátka, to, že chudák princ,

když dostal košem, upad do smutku,

tím pádem přestal jíst, načež i spát,

čímž zesláb na těle i na duchu,

až zcela zešílel a běsní nám

nyní až běda.

CLAUDIUS (Gertrudě) Že by to bylo tím?

GERTRUDA Možné to je.

POLONIUS Stalo se někdy - račte prominout -,

že bych řek: "Tohle bude tak a tak,"

a dopadlo to jinak?

CLAUDIUS Nevím o tom.

POLONIUS (Ukazuje si na hlavu a na ramena)

Tohle mi srazte, jestliže se pletu.

Já když mám stopu, pravda může být

ukrytá tři sta sáhů pod zemí,

stejně ji najdu.

CLAUDIUS Jak se přesvědčíme?

POLONIUS Princ se dost často chodí procházet

do téhle chodby.

GERTRUDA Ano, všimla jsem si.

POLONIUS V takovou chvíli vpustím k němu dceru.

(Claudiovi) A my je zatím budem potají

sledovat za závěsem. Jestli princ

nezešílel z nešťastné lásky k ní,

ať nejsem kancléř, pošlete mě třeba

kydat hnůj do maštale.

CLAUDIUS Zkusme to.

Vystoupí Hamlet a čte si knihu.

GERTRUDA Jak nešťastně se tváří nad tou knihou!

POLONIUS Prosím vás, odejděte. Jděte, oba dva.

Hned si ho oťukám. Nechte to na mně.

Odejdou Claudius a Gertruda.

Princ Hamlet. Vida! Jak se máte?

HAMLET Dobře.

POLONIUS Znáte mě, princi?

HAMLET Jistě. Vy jste přece správce hampejzu.

POLONIUS To nejsem, mladý pane.

HAMLET Ne? Škoda. Aspoň byste měl slušné a poctivé zaměstnání a byl byste vzácný člověk.

POLONIUS Vzácný člověk?

HAMLET Jistě. Slušnost a poctivost je přece dnes velká vzácnost.

POLONIUS To máte pravdu, princi.

HAMLET A jak psáno, pod božím slunkem každá mršina může se stát počátkem nového života, byť by to byl jen červ - máte dceru, pane?

POLONIUS Mám.

HAMLET Nepouštějte ji na slunce! Aby taky nepočala. Co byste si pak počal s červíky? Pozor na to, příteli.

POLONIUS (Stranou) Neměl jsem pravdu? Zase začal o mojí dceři! I když na začátku mě nepoznal a myslel si, že jsem správce hampejzu. Vzalo ho to pořádně!

Však já se v mládí kvůli lásce taky navyváděl.

Skoro jako on. Ještě s ním promluvíím.

- Co to čtete, princi?

HAMLET Slova, slova, slova.

POLONIUS A o co tam jde?

HAMLET Komu?

POLONIUS Chci říct, o co jde v té knize.

HAMLET O samé pomluvy! Představte si, že ten nestyda tvrdí, že starci mají šedý vous a vráskami zbrázděnou tvář, že z očí jim vytéká hnis a z dásní padají zuby, že jsou nadměrně chudí duchem a údy že jim neslouží jako dřív - což všechno je pravda pravdoucí, ale taky pěkná sprost'árna, když se to podá takhle neomaleně. Vždyť pokud jde o vás, pane, vy budete za chvíli stejně starý jako já - jestli to vezmete pozpátku jako rak.

POLONIUS (Stranou) Mluví sice z cesty, ale má to logiku. -

Pojďte z toho průvanu, princí!

HAMLET Do hrobu?

POLONIUS Tam opravdu není průvan! (Stranou) Jak trefně někdy umí odpovědět! Je zajímavé, jak často se blázni dokážou vyjádřit mnohem výstižněji než bůhvíjací mudrcové. Půjdu a rozmyslím si, jak to narafičit, aby se s dcerou potkali. - Princí, musím se s vámi rozžehnat.

HAMLET S ničím se, pane, nerozžehnám ochotněji než s vámi - kromě života, kromě života.

POLONIUS Takže, na shledanou.

HAMLET Tihleti staří blázni! Jsou tak nudní.

Vystoupí Rosencrantz a Guildenstern.

POLONIUS Jestli hledáte prince Hamleta, tamhle ho máte.

ROSENCR. (Poloniovi) Buďte zdrav, pane.

Odejde Polonius.

GUILDENST. Výsosti.

ROSENCR. (Hamletovi) Princi.

HAMLET Kamarádi drazí. Buď zdrav, Guildensterne. Moc rád tě vidím, Rosencrantzi. Tak jak se máte, hoši?

ROSENCR. Normálně, jak to jde.

GUILDENST. Jsme rádi, že jsme rádi. Po pravdě řečeno, nejsme zrovna zřítelnicemi očí Štěstěny.

HAMLET Ale jejím kuřím okem, doufám, taky nejste.

ROSENCR. To zas ne.

HAMLET Takže sídlíte někde uprostřed?

Vpředu, nebo vzadu?

GUILDENST. V choulostivých partiích.

HAMLET V ohanbí Štěstěny? Ale ne! I když, pravda, je to děvka. Co je nového ve světě?

ROSENCR. Nic, až na to, že se v něm rozmohla poctivost.

HAMLET Tak to se blíží soudný den. Naštěstí se ale pletete.

Zeptám se vás přímo. Co špatného jste, kamarádi,

provedli, že vás nelítostný osud zavál až sem

k nám do vězení?

GUILDENST. Proč do vězení?

HAMLET Dánsko je vězení.

ROSENCR. Pak je vězením celý svět.

HAMLET Taky že ano! A v něm je spousta kobek, cel a temnic.

K nejhorším z nich patří právě Dánsko.

ROSENCR. To si nemyslíme, princi.

HAMLET Když ne, tak ne. Nic není totiž dobré nebo špatné samo o sobě. Rozhodující je, co si o tom člověk myslí. A já si myslím, že to je vězení.

ROSENCR. Možná je Dánsko příliš těsné pro vaše ambice.

A proto vám připadá jako vězení.

HAMLET Kristepane, mně by stačila skořápka ořechu a cítil bych se v ní jako pán vesmíru - jen kdybych neměl ty zlé sny.

GUILDENST. Právě ty sny jsou projevem vašich ambicí. Protože co jiného je ctižádost než stín nějakého snu?

HAMLET Sen sám je přece stín.

ROSENCR. Jistě. Ale podle mě je ctižádost tak efemérní, těkavá záležitost, že je jako stín stínu.

HAMLET To potom žebrák bez ambic je skutečnost sama a králové a rekové jsou jeho pouhými stíny. Přednesu to královské radě, protože, namouduši, mně už to nemyslí.

ROSENCR.,

GUILDENST. Doprovodíme vás.

HAMLET Dík za ochotu. Ale nemusíte být tak snaživí, nejste přece mými sluhy. A upřímně řečeno, o doprovod mám tady u nás postaráno až až. Ale teď mi ve jménu starého přátelství řekněte: Proč jste přijeli na Elsinor?

ROSENCR. Jenom vás navštívit. Nic jiného v tom není.

HAMLET Jsem na mizině, a proto ani mé díky nebudou stát za moc.

Přesto vám děkuju. Ale jsem si jist, že i laciným díkem jsem vás

přeplatil. Neposlali náhodou pro vás?

Nebo jste přijeli bez pozvání? Jste tady z vlastní vůle?

No tak! No tak! Kápněte božskou. Ven s tím. Mluvte!

GUILDENST. Co bychom měli říkat?

HAMLET Pravdu. Poslali pro vás. Vidím vám to na očích.

Ještě se neumíte příliš přetvařovat, že ne?

Svatá dobroto! Náš hodný král a hodná královna

vás kvůli mně povolali.

ROSENCR. A proč?

HAMLET To bych rád slyšel od vás. Při našem společně stráveném

dětství, při našem mládí, při přátelství,

které jsme k sobě vždycky cítili, a při všem, čím by

na vás výmluvnější prosebník, než jsem já, ještě

dokázal zapůsobit, zapřísahám vás, buďte ke mně upřímní, ať už

pro vás poslali nebo ne.

ROSENCR. (Stranou ke Guildensternovi) Co myslíš?

HAMLET No tak! Stojím tu před vámi. Jestli mě máte rádi,

přestaňte kličkovat.

GUILDENST. Poslali pro nás.

HAMLET Já vám řeknu proč. Takže nemusíte nic přiznávat a váš

slib králi a královně zůstane neposkvrněný jako

panna. Z nějakého důvodu, sám nevím proč, jsem

v poslední době ztratil radost ze života, přišel jsem o všechny zájmy, a tak to na mě dolehlo, že sama země mi najednou připadá jako nehostinná pustina, i ten báječný baldachýn nebes - vidíte?

- ten pás,

co obepíná planetu, ta majestátní baň zářící ve zlatě,

se mi dnes jeví jenom jako směs jedů a výparů, co všechno kolem nás utápí v mlhách. Jaké mistrovské dílo je člověk! Jak vytříbený má rozum! Jak nesmírné má schopnosti! Jak nádherně vypadá a jak ladně se pohybuje! Svou podobou je jako anděl! Svým myšlením se vyrovná bohům. Je ztělesněním krásy, vzorem němým bytostem. A přece - čím je mi tahle kvintesence prachu? Lidi mě už nebaví.

Ani jednoho mezi nimi nenajdu, kterého bych miloval. Ba ani jednu, abych, Rosencrantzi, odpověděl na tvůj úsměv.

ROSENCR. Tak jsem to nemyslel.

HAMLET A proč ses tedy tak culil, když jsem řekl, že nenajdu ani jednoho, kterého bych miloval?

ROSENCR. Protože jste řekl, že vás lidi už nebaví, a já si představil, jak kysele asi přijmete ty herce, kteří vás přijíždějí pobavit. Předjeli jsme je cestou a co nevidět budou tady.

HAMLET Ten, který hraje krále, bude vítán. Vzdám Jeho Veličenstvu hold, jak náleží. Rytíř ať seká mečem a ohání se štítem, milovník nebude vzdychat zadarmo, padouch necht' přežije všechny rány ve zdraví, klaun ať nemá strach, protože vždycky se najdou lidi, co se smějou každé

pitomosti, a hlavní dáma ať si klidně pustí hubu na špacír,

blankvers to unese. Co je to za herce?

ROSENCR. Vaši oblíbenci. Stálá divadelní společnost sídelního města.

HAMLET A proč vyrazili po zájezdech? Ve svém divadle přece musí mít mnohem lepší podmínky i tržbu?

ROSENCR. V poslední době se nějak znelíbili a divadlo jim zavřeli.

HAMLET Jsou pořád tak dobří, jako když hráli ve městě?

Mají pořád plno jako dřív?

ROSENCR. Bohužel nemají.

HAMLET A proč ne? Vyšli ze cviku?

ROSENCR. To ne. Hrajou pořád stejně dobře, ale jsou tady ty novoty: uječená děcka, písklata, co vřískají, a lidi se z nich můžou pominout a hrnou se na ty jejich produkce jak diví. To je teď v módě, a staré divadlo - jak tomu začali říkat - už tolik netáhne. Teď se spíš nosí poslouchat to husí kejhání než něco pořádného. Lidi se bojí, aby nevypadali nemoderně.

HAMLET A to tam hrajou opravdu děti? Kdo je platí? Kdo se o ně stará? A až začnou mutovat nebo ztratí hlas, to s divadlem skončí? A jestli u divadla zůstanou jako obyčejní herci - což je dost pravděpodobné, pokud si nějak jinak nepolepší -, nebudou pak zazlívát svým principálům a autorům, že je zamlada nutili zostouzet svou vlastní budoucnost?

ROSENCR. Po pravdě řečeno je v tom hodně řevnivosti, a spouště lidí není proti mysli to nepřátelství ještě jitřit. Dokonce byla doba, kdy jedinou šanci na úspěch měla hra, ve které autor, potažmo herec, horlil právě na tohle téma.

HAMLET Vážně?

GUILDENST. Řezali do sebe hlava nehlava.

HAMLET A mládež vyhrála.

ROSENCR. Na celé čáře. A všem poctivým komediantům udělala čáru přes rozpočet.

HAMLET Vlastně co se divím? Časy se mění. Třeba můj strýček je teď králem Dánska, a ti, kterým byl dřív jen pro legraci, jsou dneska ochotni zaplatit dvacet, čtyřicet, padesát až sto zlatých za jeho obrázek, i když je takhle malý. To přece není normální. Nad takovými záhadami zůstává rozum stát.

Fanfára.

GUILDENST. Herci už jsou tady.

HAMLET Pánové, vítám vás na Elsinoru. Podejme si ruce, tak pojd'te. Přivítání je obřad a hezký zvyk, který se sluší dodržovat, a proto vás tímto srdečně vítám, abyste si snad nemysleli, že vás vidím míň rád než ty herce, které, jak jistě chápete, budu muset uvítat s větším furem.

Potřese si s nimi rukama.

A pokud jde o mého strýčka-otce a tetičku-matku, jsou na velkém omylu.

GUILDENST. Na jakém omylu, princi?

HAMLET Blázním, jenom když fouká od severoseverozápadu. Když vane jižní vítr, rozeznám tele od slepice.

Vystoupí Polonius.

POLONIUS Panstvo, dobrý den vám přeji.

HAMLET (Stranou) Guildensterne, a ty taky, nastavte oba uši, něco vám pošeptám. Vidíte to velké mimino?

Pořád ještě nosí plenky.

ROSENCR. (Stranou) Spíš je už zase začal nosit. Vždyť se říká, že starý člověk se stává podruhé dítětem.

HAMLET (Stranou) Vsaďte se, že mi přišel říct o těch hercích.

Sledujte to. - A říkáte-li, pane, že to bylo v pondělí ráno, pak to muselo být v pondělí ráno.

POLONIUS Princi, mám pro vás novinu.

HAMLET Pane kancléři, mám pro vás novinu. Znal jste toho římského herce Roscia?

POLONIUS Herci přišli, princi.

HAMLET Láry fáry!

POLONIUS Na mou čest...

HAMLET Přišli na vaši čest? S křížkem po funuse.

POLONIUS Ale ne! Jsou to nejlepší herci na světě, ať už pro tragédii, komedii či historii, hru pastorální, pastorálně komickou, historicko-pastýřskou, tragihistorickou, komipastorálně tragickou, komorně sevřenou či otevřeně výpravnou. Seneca jim není příliš těžký a Plautus dostatečně lehký. Co do řeči vázané či odvázaných řečí se jim nikdo nevyrovná.

HAMLET Ó Jefto, soudce izraelský, kam se poděl tvůj vzácný poklad?

POLONIUS Jaký poklad, princi?

HAMLET No přece:

"On tuze krásnou dceru měl
a měl ji tuze rád."

POLONIUS (Stranou) Zas o mé dceři.

HAMLET Nemám pravdu, starý Jefto?

POLONIUS Pokud mě nazýváte Jeftou, pak ano, protože
i já mám dceru a mám ji tuze rád.

HAMLET Ale tak to není. Pokračuje to jinak.

POLONIUS A jak, princi?

HAMLET Jak?

"Protože nevážil svá slova -"

Stalo se, že -

"svou dceru obětoval -"

Ale komu, proč a k čemu, to ať vám zazpívá
někdo jiný, protože já mám teď jinou práci.

Vystoupí herci (čtyři nebo pět).

Buďte zdraví, pánové! Vítejte všichni. - Ty jsi tu
taky? To jsem rád. - Přátelé, pěkně vás vítám. - No ne, kamaráde,
co jsem tě viděl naposledy, nějak jsi nám obrostl vousem!

V Dánsku tě oholí a nezbude ti ani chlup! - A co vy, slečinko?

Panenko Maria,

vy jste nám povyskočila k nebi. Jste mu blíž nejmíň o celý

kramflek! Proste pánaboha, aby vám zlatý slavík v krku brzy nezačal skřehotat jako černý havran. - Páni herci, vítám vás vespolek. A začnem rovnou jako francouzští milovníci - bez velkých cavyků. Předved'te nám třeba nějaký monolog, ať si okoštujem vaše umění. No tak! Něco vášnivého.

PRVNÍ HEREC Máte na mysli nějaký konkrétní monolog, Výsosti?

HAMLET Kdysi jsem tě slyšel říkat jednu řeč. Myslím, že se to ani moc nehrálo, nanejvýš tak jednou, protože ta hra, pokud si pamatuju, nehověla obecnému vkusu. Bylo to, jako bys chtěl servírovat kaviár křupanům.

Ale - jak si vzpomínám, a jak dosvědčí ti, kteří jsou mnohem povolanější než já to posoudit - byla to skvělá hra, s dobře postavenými scénami, neokázalá, a přitom rafinovaná. Vzpomínám si, že kdosi o ní řekl, že ji autor nemusel špikovat pikantnostmi, aby byla stravitelná, ani útoky na city, aby byla dojemná, ale že ji napsal poctivě, s porozuměním a s citem, bez vyumělkovanosti, ale pěkně. Jeden monolog se mi v ní zvláště líbil - Aeneovo vyprávění Didoně, a nejvíc ta pasáž o zavraždění Priama. Jestli si to ještě pamatuješ, myslím, že to začíná takhle - moment - jak to jenom bylo:

"Hrozivý Pyrrhus jak hyrkánská šelma..."

Ne, jinak. Ale Pyrrhus je na začátku:

"Hrozivý Pyrrhus v černém brnění,
temném jak noc, jak jeho úmysly

snované v útrokách trójského koně,
svou černou postavu v tu ránu pokryl
erbovní barvou krve. Potřísněn
od hlavy k patě mokem šarlatovým,
krví otců a matek, synů, dcer,
jež na něm v žáru slunce usychala,
on probíjel se ulicemi města
a s ním šla smrt. Tak zlostí spalován
a krustou krve celý obalen,
krhavým zrakem běsný Pyrrhus hledá
praotce Priama."

Prosím tě, pokračuj.

POLONIUS Pane jo, Výsosti. Hezky jste to podal. Tak
procítěně a ve správném rytmu.

PRVNÍ HEREC "A už ho vidí.

Priamus marně proti Řekům zvedá
svůj starý meč. Ruka ho neposlouchá
a klesá zpět. Pyrrhus se na něj vrhne,
v nerovném střetu rozmáchně se mečem,
a už ten švih a svist tak starce zděsí,
že padne jako podřátý. Ten pád
pocítí celá Trója, vzedme se
až k nebi v plamenech a s děsným třeskem
zhrouť se do základů. Pyrrhův meč
nad mléčně bílou hlavou Priama

strne jakoby zařat do vzduchu
a Pyrrhus jako živý obraz hrůzy,
neschopen vzpomenout si, co to chtěl,
jen stojí nehnutě.

Však stejně jako když uprostřed bouře
je náhle klid, mraky se zastaví,
vichřice zmlkne a zem zahalí
mrtvolné ticho, aby vzápětí
zas nebem otřás hrom, po chvílce Pyrrhus
se s novou vervou též dá do díla,
a zběsileji nežli kyklopové
tepali Martovu kalenou zbroj,
svým zkrvaveným mečem začne bušit
do Priamova těla.

Jsi děvka, Štěstěno! Bohové, prosím,
zbavte tu falešnici provždy moci
a vpletenou do kola osudu
ji pusťte z nebe, ať se dokutálí
až do pekel!"

POLONIUS Je to trochu dlouhé.

HAMLET Pošlem to k holiči i s vaší bradou. - (K Prvnímu herci)

Prosím tě, pokračuj. Toho baví leda nějaké odrhovačky nebo
prasečinky, jinak usne. Říkej to o Hecubě.

PRVNÍ HEREC "Ten pohled na zhrůznělou královnu..."

HAMLET "Zhrůznělá královna!"

POLONIUS To je dobré! "Zhrůznělá královna!"

PRVNÍ HEREC "...jak bosa vyběhla z těch plamenů,

osleplá pláčem, s plenou na hlavě,

kde dřív se jí skvěl pyšně diadém,

přes bedra vyhublá rozením dětí

jen letmo přehozenou roušku. Kdo

ji v onu chvíli spatřil, navždy proklel

jazykem záštiplným krutý osud.

A kdyby sami bozi viděli ji,

když Pyrrha zahlédla, jak s rozkoší

jejímu muži osekává údy,

a uslyšeli její strašný výkřik,

nejsou-li zcela hluší k lidské bídě,

rozplakali by se a jejich pláč

by zhasil všechny hvězdy na nebi."

POLONIUS Podívejte na něj. Sám dočista zbledl a v očích má slzy.

(K Prvnímu herci) Prosím vás, už toho nechte.

HAMLET (K Prvnímu herci) Tak dobře. O zbytek tě poprosím

později. - Drahý pane kancléři, postarejte se

o ty herce co nejlépe. Rozuměl jste mi? Ať mají

všechno, co potřebují, protože oni jsou ta pravá

esence a kronika doby. Je lepší mít špatnou pověst

po smrti než být zaživa špatně zapsán u herců.

POLONIUS Postarám se o ně, jak se patří.

HAMLET Proboha, to ne! Mnohem líp. Kdyby se měl člověk o každého

postarat, jak se patří, víte, kolik lidí by dostalo holí?

Postarejte se o ně jako o sebe. Čím nepatříčnější vám to bude připadat, tím líp pro vás. Zaveďte je dovnitř.

POLONIUS (K hercům) Pánové, pojďme.

Odejde.

HAMLET (K hercům) Jděte, přátelé. Zítra nám zahrajete.

(K Prvnímu herci) Prosím tě, kamaráde, mám prosbu. Nemáte náhodou nastudovanou "Gonzagovu vraždu"?

PRVNÍ HEREC Ano, máme.

HAMLET Tak nám ji zítřka večer předved'te. A rád bych, aby ses naučil krátký monolog, asi deset dvanáct řádků, které bych do toho dopsal. Je to možné?

PRVNÍ HEREC Samozřejmě, Výsosti.

HAMLET To jsem rád. (Ke všem hercům) Jděte za tím pánem, prosím vás. Ale ne abyste ho parodovali.

Odejdou herci.

(K Rosencrantzi a Guildensternovi)

Přátelé, zatím na shledanou. Večer se uvidíme. Vítejte na Elsinoru.

ROSENCR. Děkujeme, princi.

Odejdou Rosencrantz a Guildenstern.

HAMLET Není zač. Sbohem. - Konečně jsem sám.

Co vůbec jsem, já ubožák, já srab?

Vždyť je to hrůza! Tenhle herec tady

při představě, při zdání pocitu

se dokáže tak vžít do pouhé hry,
že najednou se celý promění:
v očích má slzy, tvář jak ztrhanou,
hlas se mu láme, všechno působí
tak opravdově. A to pro nic za nic.

Pro Hecubu!

Co je mu po Hecubě, a jí po něm,
aby kvůli ní musel brečet? Kdyby
měl důvod jak já, co by dělal pak?

Utopil by se v slzách na scéně,
zděsil by lidi hrůznou litanií,
při které by se vinní doznávali,
nevinní trnuli, neznalí žasli
a nikdo by nevěřil vlastním očím.

A já?

Jsem slaboch, sketa! Jenom přešlapuju,
a nejsem schopen dělat vůbec nic
a nikoho se zastat! Ani otce,
kterému vzali všechno: království
i život. Opravdu jsem srab? Ať někdo
mi řekne: "Lumpe!", zlomí o mě hůl,
vyrve mi vousy, plivne do očí,
dá pěstí do brady nebo mi upře
nos mezi očima! Ať si to zkusí!

No?

Asi jsem zbabělec a musím mít
zaječí srdce, místo krve břechku,
že si to nechám líbit, jinak bych
vnitřnostmi toho zmetka dávno krmil
krkavce v celém kraji. Lotr, bídák,
ta zrádná, chlípná, nelítostná krysa!
Zabiju ho!

Nejsem já pro legraci? Je to skvělé,
že já, jehož otec byl zavražděn,
já, jehož ke mstě volá nebe s peklem,
si jako děvka ulevuju tím,
že sprostě nadávám. Tak s tím už dost!

Teď radši vezmu rozum do hrsti.

Jsou případy, kdy vrah byl v divadle,
a scéna, kterou viděl, byla tak
působivá, že jeho svědomí
se ozvalo a on se k činu doznal.

Vždyť vražda, ačkoli je němá, umí
úžasně křičet. Nechám před strýcem
ty herce sehrát výstup podobný
otcově vraždě. Nespustím z něj oči,
a ať se ukáže. Jestli v něm hrkne,
vím, na čem jsem. Vždyť ten duch mohl být
třeba i ďábel. Ďábel má tu moc
vzít na sebe podobu kohokoli

a možná využil mé sklíčenosti
a temných pocitů, v kterých si hoví,
aby mě zničil. Chci mít jistotu,
hmatatelnější, než je duch. Snad hra
ho usvědčí a důkaz obstará.

Odejde.

Jednání III.

Scéna 1.

Na hradě.

Vystoupí král Claudius, královna Gertruda, Polonius, Ofelie,
Rosencrantz, Guildenstern.

CLAUDIUS (K Rosencrantzi a Guildensternovi)

Opravdu nejste schopni vytáhnout
z něj, proč se začal chovat takhle divně
a musí klid a pohodu nás všech
rušit svým nebezpečným třeštěním?

ROSENCR. On připouští, že není v pořádku,
jenomže co je za tím, z něho nedostanem.

GUILDENST. Je odtazítý, nesvěřuje se,
a když chcem slyšet, co mu vlastně je,
odbude nás nějakou bláznivinou
a změní téma.

GERTRUDA Jak vás přijal? Dobře?

ROSENCR. S veškerou úctou.

GUILDENST. I když to bylo hodně nucené.

ROSENCR. Moc řečný nebyl, ale na dotazy
odpovídal dost ochotně.

GERTRUDA Zkuste

mu navrhnout nějakou zábavu!

ROSENCR. Cestou k vám předjeli jsme náhodou
společnost herců. Řekli jsme mu o nich
a myslím, že ho to dost potěšilo.

Jsou teď zde u dvora, a pokud vím,
princ Hamlet je požádal, aby mu
dnes večer zahráli.

POLONIUS Potvrzují,

že je to tak, a vás mám rovněž pozvat,
abyste přišli na to představení.

CLAUDIUS S radostí přijdeme. Jsem velmi rád,
jestli má tyhle zájmy.

Prosím vás, pánové, podpořte je,
potřebuje se něčím zabavit.

ROSENCR. Zajisté, Sire.

Odejdou Rosencrantz a Guildenstern.

CLAUDIUS Gertrudo, ty už taky radši jdi.

Nechali jsme zavolat Hamleta,
aby se zde jakoby náhodou
potkal s Ofelií.

My s jejím otcem si tu zahrajeme
na špehy, čestné špehy, rozumíš,

a budeme je skrytě sledovat,
abychom podle jeho chování
zjistili, jestli to, co ho tak trápí,
je láska, nebo ne.

GERTRUDA Poslechnu vás.

Ofelie, moc bych si přála, aby
tvá krása byla šťastnou příčinou
synova běsnění. A doufám, že
s tvou pomocí zas najde sebe sama,
ke cti vás obou.

OFELIE I já bych si to přála.

Odejde Gertruda.

POLONIUS Tady se procházej. - My, Veličenstvo,
se půjdem schovat. - Dělej, že si čteš
tady v té bibli. Nebude mu divné,
že jsi tu sama. - Nešlechtí nás to,
však, běda, je to tak, že příliš často
si hrajem na svatoušky, abychom
skrývali čertovinu.

CLAUDIUS (Stranou) To je pravda.

Touhletou větou ťal mě do živého.
Děvka, která se kráší líčidlem,
zůstane pod ním stejně šeredná
jak můj čin, i kdybych ho zakrýval
nejkrásnějšími slovy! Zmáhá mě to!

POLONIUS Myslím, že jde. Ztrat' me se, Výsosti.

Odejdou Claudius a Polonius.

Vystoupí Hamlet.

HAMLET Být, nebo nebýt? To je to, oč jde!

Je důstojnější trpělivě snášet

kopance, rány, facky osudu,

nebo se vrhnout proti moři útrap

a rázem všechno skončit? Zemřít, spát!

Nic víc. Ten spánek uspí bolest srdce,

ukončí všechna trapná trápení

lidského těla. Jaké větší přání

by člověk mohl mít? Spát, zemřít, nebýt.

Ve spánku snad i snít. Tady to vážne.

Jaké sny zjevují se po smrti,

když vyvlékli jsme se z tělesných pout?

Při tomhle couvnem. Tahle okolnost

nám prodlužuje dlouhé přežívání.

Protože kdo by strpěl krutost světa,

svévůli tyranů a posměch blbců,

zhrzenou lásku, nedobytné právo,

nadutost úřadů, zavidlost malých,

s níž ničí všechno, co je přerůstá,

kdo by to snášel, kdyby stačilo

jen jednou bodnout a mít rázem pokoj?

Kdo by dál nesl těžký náklad žití,

necítit strach z čehosi po smrti,
z neznámých krajů, odkud nikdy nikdo
se dosud nevrátil, strach, který nám
svazuje ruce a nutí nás žít,
jak nechcem, místo vznést se do neznáma?

Tak myšlení z nás dělá zbabělce.

Vždyť plnokrevné odhodlání dlouhým
rozumováním chřadne, ztrácí dech,
a co mohlo být útočné a rázné,
se najednou jen pomotá a zmate,
až z toho není nic. Tiše, jde sem
půvabná Ofelie. - Vílo, vzpomeň
v modlitbách na mé hříchy.

OFELIE Princi, už jsem
vás dlouho neviděla. Jak se máte?

HAMLET Děkuji za optání, dobře, dobře, dobře.

OFELIE Našla jsem ještě těch pár dárků od vás,
které bych vám moc ráda vrátila.

Prosím vás, vemte si je.

HAMLET Nevezmu!

Vám jsem já nikdy žádný dárek nedal.

OFELIE Dal. Vždyť to víte. S tak milými slovy,
že byly pro mě ještě vzácnější.

Vůně těch slov je pryč. Tak dárky vracím.

Sluší se to. Když dárce zlobí se,

pak skončily na špatné adrese.

Tady jsou.

HAMLET Aha! Jste poctivá?

OFELIE Prosím?

HAMLET Jste krásná?

OFELIE Jak to myslíte?

HAMLET Tak, že jestli jste krásná a poctivá, nesluší se, aby se vaše poctivost pářila s vaší krásou.

OFELIE Copak krása a poctivost nejsou nádherný pár?

HAMLET Jsou, ale ne nadlouho.

Protože dřív krása zprzňuje poctivost, než by poctivost umravnila krásu. Kdysi to znělo jako paradox, ale dnes je to bohužel pravda. Bývaly časy, kdy jsem vás miloval.

OFELIE Já vím, princí. Aspoň se mi to zdálo. Moc hezky jste mě o tom ujišťoval.

HAMLET Zdání nevěř, a mně už vůbec ne. Starý pařez se stěží zazelená, i když do něj naroubuješ celý pugét ctností. Já jsem tě nemiloval.

OFELIE Vy jste mě tedy klamal?

HAMLET Jdi do kláštera! Nebo chceš radši rodit hříšníky?

Já jsem docela slušný člověk, ale dokázal bych sám sebe obvinít z takových věcí, že jsem se radši neměl ani narodit. Jsem totiž hrozně pyšný, pomstychtivý, ctižádnostivý a schopný spáchat víc strašlivých skutků, než kolik si jich dokážu

vymyslet, nebo jen představit, a než kolik jich kdy stihnu provést.

Proč se vůbec takoví jako já plácají mezi nebem a zemí? Jsme neřádi, jeden jako druhý, nesmíš nám věřit. Do kláštera! Jdi! Kde je tvůj otec?

OFELIE Doma, princí.

HAMLET Tak ať tam zůstane a nedělá ze sebe pitomce jinde než mezi svými. Sbohem.

OFELIE Nebesa, pomozte mu!

HAMLET A jestli se vdáš, tak místo svatebního daru si ode mě vem tohle proroctví: i kdybys byla čistá jako sníh a ctnostná jako kus ledu, stejně tě budou pomlouvat. Jdi do kláštera. Sbohem! Ale kdyby ses chtěla mermomocí vdát, vezmi si hlupáka. Protože rozumní muži moc dobře vědí, jaké zrůdy z nich uděláte. Jdi do kláštera! Běž! Ať už jsi pryč! Sbohem!

OFELIE Mocnosti nebeské, uzdravte ho!

HAMLET Já znám ta vaše líčidla! Pánbůh vám dal obličej, ale vy si ho přemalováváte po svém. Pitvoříte se, nakrucujete, žvatláte, všechno překroutíte, a pak se tváříte, že vy nic, že ničemu nerozumíte. Jdi!

Mám toho až po krk. Z toho jsem se zbláznil.

Už nechci vidět žádnou svatbu! Ty, co v tom chomoutu už jsou, nechám žít - kromě jednoho!

Ale ostatní musí zůstat tak, jak jsou! Jdi do kláštera! Jdi!

Odejde.

OFELIE Tak vzácný člověk, a co z něho zbylo!

Byl dvořan, voják, učenec, byl vzorem

a nadějí celé své země, v něm

se lidé shlíželi a podle něho

se oblékali, chovali - a teď?

Proč já, které se z lásky vyznával,

jsem na tom nejhůř ze všech žen a musím

být svědkem toho, jak dřív skvostný rozum

teď skřípe jako rozladěné housle

a jeho mladé, krásné tělo se

otřásá v šílenství? Je neštěstí

vidět, co vidím, vědět to, co vím.

Vystoupí Claudius a Polonius.

CLAUDIUS Láska? Kdepak. Láskou se netrápí!

A i když mluvil trochu zmateně,

na blázna nevypadá. Bojím se,

že pod tou melancholií, co mu

tak sedí na duši, se líhne cosi

moc nebezpečného. Nesmí to dozrát,

a proto jsem se právě rozhodl

poslat ho do Anglie - urychleně -

vymáhat daň, kterou nám oni dluží.

Snad plavba po moři a rozptýlení

jinými kraji, lidmi, zvyky mu

vyžene z hlavy toho brouka, který

ho tolik užírání a změnil ho

až k nepoznání. Co si o tom myslíš?

POLONIUS Zní to moc dobře, stejně ale soudím,

že prapůvodem jeho stavu je

nešťastná láska. - Tak co, Ofelie?

Nemusíš opakovat, co princ říkal.

Všechno jsme slyšeli. - Veličenstvo,

jak račte, ale přesto nechme prince

po té hře ještě zajít za královnou.

Když na něj udeří, snad se jí svěří

s tím, co ho trápí. Já, když dovolíte,

zůstanu na doslech. Jestli to krachne,

ať jede do Anglie, nebo ho

ukliděte jinam.

CLAUDIUS Dobře. Bylo by

bláznovství dopřát volnost bláznovi.

Odejdou.

Scéna 2.

Na hradě.

Vystoupí Hamlet a tři herci.

HAMLET Prosím vás, říkejte tu řeč tak, jak jsem vám ji přečet.

Aby vám jenom klouzala po jazyku. Jestli ji budete přednášet, jak

to obyčejně herci dělají, svěřím ji raději obecnímu vyvolávači. A

nemusíte přitom mávat rukama jako větrník. Dělejte všechno jemně.

Protože i v těch největších záchvěvech, poryvech a třeba i

uragánech vášně musí být uměřenost, která tomu dá tvar. Uráží mě vždycky až do morku kostí, když vidím nějakého urvaného hejhulu v paruce, jak soptí a běsní a drásá si nitro na cucky, až divákům v prvních řadách uši praskají - což bývají většinou stejně lidi, pro které divadlo není nic jiného než zmatené pobíhání se spoustou kraválu. Takového herce bych dal zmrskat za to, že přehromoval hrom a přeherodesoval Herodesa. Prosím vás, nedělejte to.

PRVNÍ HEREC Ujišťuji vás, Výsosti -

HAMLET Ale hrát moc při zdi taky není dobře. Nechte se vést citem. Ať gesto odpovídá slovu a slovo vychází z jednání. A dávejte pozor hlavně na jedno, abyste byli přirození. Protože jakákoli přehnanost a nepatřičnost odporuje smyslu herectví, kterým od počátků až do dneška vždycky bylo a je nastavovat světu něco jako zrcadlo. Ukazovat ctnosti její tvář, přetvářce její masku a předvádět dobu i sám čas v pravé podobě a se vší naléhavostí. Když to přeženete, překroutíte, možná vás hlupáci odmění smíchem, ale soudné lidi určitě zarmoutíte, a z nich jeden jediný by měl být pro vás důležitější než celé divadlo těch ostatních. Viděl jsem herce - a řada lidí je vynášela do nebe -, kteří, řeknu to slušně, mluvili a chovali se tak, že žádný křesťan nebo pohan nebo kdokoli na světě by tak neječel a nevyváděl, až se mi zdálo, že snad ani nejsou dílem přírody, že je spíš uplácál a zfušoval nějaký její učedník-mučedník - tak odporně parodovali lidský rod.

PRVNÍ HEREC Já doufám, Výsosti, že jsme se těchhle nešvarů už docela zbavili.

HAMLET Zbavte se jich úplně! A prosím vás, ať vaši komici neříkají nic víc, než co je v textu. Mnozí se totiž smějí vlastním vtipům, aby vyrazili smích z několika mamlasů, a přitom odvádějí pozornost od podstatnějších věcí, které v té hře jsou. To je zločin a ubohost, ke které se snižují jen proto, aby se prosadili. Jděte se připravit.

Odejdou herci.

Vystoupí Polonius, Guildenstern a Rosencrantz.

Tak co, pane kancléři? Přejde se král podívat na to představení?

POLONIUS Ano, a Její Výsost taky. Za chvíli jsou tady.

HAMLET To abyste šel herce popohnat.

Odejde Polonius.

A vy mu s tím jděte pomoci.

ROSENCR.,

GUILDENST. Zajisté, princi.

Odejdou Guildenstern a Rosencrantz.

HAMLET Horacio!

Vystoupí Horacio.

HORACIO K službám, Výsosti.

HAMLET Horacio, ty jsi ten nejsoudnější

člověk, jakého jsem kdy potkal.

HORACIO Ale, princi -

HAMLET Nechci ti lichotit.

Co bych tím získal od člověka, jehož
veškerým majetkem je čest a slušnost?

Nemajetným se přece nelichotí.

Jen tam, kde kyne sladká odměna,

se paty lízají a vrtí chvosty

a měknou kolena. Není to tak?

Tebe si moje duše vyvolila

sama o vlastní vůli mezi všemi.

Dokážeš totiž velkoryse brát

od osudu jak dobré, tak i zlé,

a musíš-li snášet to nejhorší,

snášíš to nejlíp ze všech. Požehnání

jsou ti, v nichž rozum ladí s citem tak,

že na ně osud nedokáže hrát

jak na flétnu, co chce. Každého, kdo

je trochu víc než otrokem svých vášní,

přivinu k srdci stejně jako tebe.

Už toho radši nechám. Dneska večer

se bude před králem hrát divadlo.

V té hře je scéna, která připomíná

otcovu smrt - jak jsem ti o ní říkal.

Až na ni dojde, věnuj, prosím tě,

co největší pozornost tomu, jak

se chová strýc. Když neprojeví se

při jedné řeči jeho skrytá vina,
pak duch, jehož jsme viděli, byl klam
a moje představy jsou výplody
nějakých temných sil. Sleduj ho dobře,
já z něho taky oči nespustím.

Potom si oba řeknem, co jsme z jeho
výrazu vyčetli.

HORACIO Udělám to.

Jestli mi unikne jediný stín
na jeho čele, zaplatím tu ztrátu.

Vystoupí trubači a bubeníci a zazní slavnostní fanfára.

HAMLET Už přicházejí. Musím zas jít bláznit.

Najdi si místo.

Vystoupí král Claudius, královna Gertruda, Polonius, Ofelie,
Rosencrantz, Guildenstern, s doprovodem dalších šlechticů
a královské stráže s pochodněmi.

CLAUDIUS Synovec Hamlet! Jak se vede?

HAMLET Vede se dobře. Svádí se ještě líp. A ze všeho nejlíp se
podvádí. Ale to vám, Sire, nevadí.

CLAUDIUS Nevadí, protože se mě tvoje odpověď netýká.

HAMLET Nemáte pravdu. Bývala to netykavka. Ale už není.

(K Poloniovi) Pane kancléři, prý jste ještě jako student
hrával divadlo?

POLONIUS Ano, a považovali mě za dobrého herce.

HAMLET A koho jste zosobnil?

POLONIUS Jednou jsem byl Julius Caesar. Zabili mě na Kapitolu.

Brutus mě zabil.

HAMLET To bylo brutální zabít tak kapitální kus.

- Jsou už herci připraveni?

ROSENCR. Ano, princí. Čekají na váš pokyn.

GERTRUDA Pojd' sem, Hamlete. Posad' se vedle mě.

HAMLET Ne, matko. Tady je silnější magnet.

Posadí se k Ofelii.

POLONIUS (Stranou ke Claudiovi) Vidíte, Veličenstvo?

HAMLET (Lehá si Ofelii k nohám)

Můžu si vám lehnout mezi nohy, slečno?

OFELIE Ne, princí.

HAMLET Myslel jsem, jestli vám smím položit hlavu do klína.

OFELIE Ano.

HAMLET Vy jste si myslela, že chci něco ošklivého?

OFELIE Nic jsem si nemyslela.

HAMLET To je pěkné pomyšlení: ležet dívce mezi nohama.

OFELIE Prosím?

HAMLET Ale nic.

OFELIE Jste vtipálek, princí.

HAMLET Kdo? Já?

OFELIE Ano.

HAMLET Ovšem. Já jsem přímo k popukání! Co jiného je život

člověka nežli báječný vtip? Koukněte na moji máti,

jak vesele se tváří, a přitom můj otec zemřel sotva

před dvěma hodinami.

OFELIE Už jsou to dvakrát dva měsíce, princi.

HAMLET Tak dlouho? Pak tedy pryč se smutkem a oblečme si hroší

kůži! Bohové, dva měsíce je po něm, a pořád se na něho ještě

nezapomnělo? Pak je tu naděje, že vzpomínka na velkého člověka

zůstane živá půl

roku po jeho smrti! Ovšem pouze v případě, že

nadělal velké dluhy. To si pak někdo vzpomene

a třeba i zazpívá: "Ach, není tu, není, co by mě těšilo..."

Fanfára. Pantomima.

Vystoupí Král a Královna. Královna Krále obejmě a oba spočinou

na chvíli v náručí. Ona před ním pokleká a činí sliby věrnosti

a lásky. On ji pozvedá a sklání hlavu k její šíji. Král se pak

položí vedle záhonu květin. Ona, když vidí, že Král usnul, jde

pryč.

Vtom přichází další muž, vezme Králi korunu, políbí ji a vlije

spáči do ucha jed, načež odejde. Královna se vrací, najde Krále

mrtvého a propuká v žal. Vrah s několika dalšími přichází.

Všichni jí vyjadřují soustrast. Mrtvé tělo Krále je odneseno.

Vrah si namlouvá Královnu dárky. Ona se chvíli jakoby zdráhá,

ale nakonec jeho lásku přijímá. Herci odejdou.

OFELIE Co to bylo, princi?

HAMLET Tohle? Jen taková malá zákeřná lumpárna.

OFELIE To asi předvádějí, o čem bude ta hra.

Vystoupí Prolog.

HAMLET Tenhle nám to poví. Herci už jsou takoví. Co nevědí, nepovědí.

OFELIE Ale řeknou nám, co ukazovali?

HAMLET Jistě! Ti se nestydí říct, co ukazují, ani ukázat, co si řeknete. A když vy jim to beze studu ukážete, oni vám řeknou, co to je.

OFELIE Jste ošklivý. Budu se radši dívat na hru.

PROLOG Přišli jsme vám tragédii hrát,

a ten z vás, který nás má rád,

bude nás tiše poslouchat.

Odejde.

HAMLET To byl prolog, nebo veršována do prstýnku?

OFELIE Bylo to krátké.

HAMLET Jako ženská láska.

Vystoupí dva herci jako Král a Královna.

KRÁL Fébus už třicetkrát ve zlatém voze

oblétl zeměkruh po roční dráze

a dvanáct lun třicetkrát naši zem

zalilo stříbrojasným úplňkem

od chvíle, kdy jsme vyznali si lásku

a ruce spojili v manželském svazku.

KRÁLOVNA A jistě dalších třicet let my dva

se budem vroucně, věrně milovat.

Leč běda mi! Jsi teď tak churavý,

pobled jsi, zhubl, nic tě nebaví,

až mám o tebe strach. Však, pane můj,
mým strachem ty se pranic nevzrušuj.

Vždyť ženská láska jako ženský strach
zmítají ženou jako na vlnách.

Čím výš mě láska k tobě vynese,
tím hlouběji v úzkosti topím se.

Kdo miluje, i z malých obav sílí,
z velkého strachu láska dále sílí.

KRÁL Miláčku, vskutku brzy opustím tě,
neb už se sotva držím při životě,
a ty tu v krásném světě zůstaneš,
ctěná a šťastná. Sama nebudeš.

Najdeš si nového -

KRÁLOVNA Ó zadrž, muži.

Takto tě zradit nikdy nedokáží.

Žena se vdává jenom jednou provždy.

Prvního muže druhým sňatkem vraždí.

HAMLET (Stranou) To jsou hořké kapky! Jako jed.

KRÁLOVNA Vždyť druhá svatba nikdy není z lásky,
je z lakoty a jiných pudů nízkých.

Když druhého mám muže v objetí,
zabím prvního, ač je už po smrti.

KRÁL Věřím, že míníš upřímně svá slova,
málokdo však se tak, jak slíbil, chová.

Odhodlání je neduživé dítě,

s křikem se zrodí, brzy opustí tě,
je jako hruška, jež na větvi visí,
však změkne a bác! k zemi pospíší si.
Závazky, které vůči sobě máme,
jen zřídka kdy na sobě vymáháme.
Sliby, jež dáváme si v žáru vášně,
zapomenem, když naše vášeň zhasne.
Čím prudší žal, čím prudší bolest je,
tím rychleji se v sobě vybije.
Kdo šílí, bolem nebo radostí,
za chvíli nemá žádné starosti.
Když na světě se všechno stále mění,
trvat na stálé lásce moudré není.
Co vede k čemu, tak je třeba ptát se,
zda láska ke štěstí, či štěstí k lásce?
Když mocný padne, často končí sám.
Když chudák povýší, je milován.
Láska je se štěstím vždy spojená.
Kdo má dost všeho, i dost přátel má.
A ten, kterému osud nepřeje,
má málo lásky, přátel, naděje.
Však abych se teď vrátil, kde jsem začal.
Úmysly naše jsou jak dětská káča,
která se točí po své vlastní ose,
jen osud ví, kam hračka dostane se.

Že podruhé se nevdáš, věříš pevně.

Svůj názor změníš, až mě spolkně země.

KRÁLOVNA Ať žiju o hladu ve věčné tmě,

ať spánek v noci nenavštíví mě,

ať nemám žádnou víru, naději

a ve vězení život dožiji,

ať všechno hezké ztratí se mi z očí

a hrůza, nemoc, zoufalství mě zničí,

ať nenajdu klid tady ani tam,

jestli se ovdovělá opět vdám.

HAMLET Co když to nedodrží!

KRÁL Závažný slib! Má drahá, miluji tě,

však teď mě tu nech, prosím, o samotě.

Jsem unaven, chci spát.

KRÁLOVNA Spi! Klidně spi!

Kéž nás dva nikdy nic už netrápí!

Král usne. Královna odejde.

HAMLET (Gertrudě) Jak se vám, matko, ta hra líbí?

GERTRUDA Myslím, že ta dáma toho slibuje až moc.

HAMLET Však ona svůj slib splní!

CLAUDIUS Znáš tu hru? Není v tom nic závadného?

HAMLET Kdepak. To všechno je jenom jako. To jsou jen takové

zdánlivé jedovatosti. Nic skutečně závadného.

CLAUDIUS Jak se ta hra jmenuje?

HAMLET "Past na myši". Jak chytlavý titul! Hra vypovídá

o vraždě, která se stala ve Vídni. Panovník se jmenuje Gonzago a jeho ženou je jistá Baptista. Jak uvidíte, Sire, je to celé moc a moc ošklivá lumpárna, ale co? Nás se to přece netýká, že? My máme svědomí čisté. Každý ví, kde ho bota tlačí, ale nám botky padnou jako ulité.

Vystoupí Lucianus.

Tohle je jistý Lucianus, králův synovec.

OFELIE Vás by si mohli najmout jako vypravěče, princí.

HAMLET Já bych mohl vyprávět leda tak historky o pimprlatech, které se vodí na provázku a které předstírají lásku.

OFELIE Jste tvrdý, princí.

HAMLET Stačí pár vzdechů, trocha něžnosti a moje tvrdost změkne - k vaší lítosti.

OFELIE Vy si mě dobíráte.

HAMLET Je lepší, když si jeden druhého dobře dobírá, než špatně bere. - Tak začni, vrahu. Přestaň se už pitvořit a spust'!

Nuže: "Kroužící havran krvavou mstu kráká..."

LUCIANUS Myšlenky černé, ruka svírá jed,
jen oběť spí tu, svědka nevidět,
ty směši trav trhaných o půlnoci,
natříkrát sycená smrtící mocí,
svou krutou silou a zlou magií
zmař naráz život toho, jenž tu spí.

Naleje jed do ucha Krále.

HAMLET Otrávil ho v zahradě, aby získal jeho korunu. Korunu

krále Gonzaga. Ten příběh se skutečně stal a existuje o tom
písemný doklad napsaný vybroušenou italštinou. Za chvíli uvidíte,
jak vrah získá lásku Gonzagovy ženy.

OFELIE Král vstává.

HAMLET Copak? Že by ho ta petarda naslepo tak vyděsila?

GERTRUDA (Claudiovi) Není ti dobře, muži?

POLONIUS Konec představení!

CLAUDIUS Posvit'te mi! Jdeme!

POLONIUS Světla sem! Světla sem!

Odejdou všichni kromě Hamleta a Horacia.

HAMLET Střelený jelen naříká,

a zdravý radost má,

jeden je hop a druhý trop,

a svět se točí dál.

Nasad' mi masku klauna a kopej mě do zadku,

Horacio, jestli tohle nebyl úspěch. Kdybych už nadosmrti nic

nedokázal, tahle produkce ze mě

udělala principála všech šmíráků.

HORACIO Všech ne, princi, jenom jednoho.

HAMLET Ale ten stojí za to!

Protože, jak jistě víš,

je to u nás na draka,

už od chvíle, kdy za krále

máme toho - pitomce.

HORACIO Takhle se připravit o rým, princi!

HAMLET Kamaráde, dám tisíc liber za slovo toho ducha.

Viděls ho?

HORACIO Viděl. Moc dobře.

HAMLET Když jsem řekl, že ho otrávil v zahradě?

HORACIO Viděl jsem všechno.

HAMLET Tak vidíš! Sem, muzikanti! Něco nám zašveholte!

Neboť když král divadlo nemá rád,
sám musí přestat komedii hrát.

Kde je ta muzika?

Vystoupí Rosencrantz a Guildenstern.

GUILDENST. Mohu, princi, na slovíčko?

HAMLET A třeba na celý slovník!

GUILDENST. Král, princi -

HAMLET Co je s ním?

GUILDENST. Je ve své komnatě celý brunátný.

HAMLET To už je zase namol?

GUILDENST. Ne, spíš se hněvá.

HAMLET Bylo by od vás moudřejší, pane, abyste s touhle
diagnózou šel raději za felčarem než za mnou.

Já kdybych mu pustil žilou, asi bych nevěděl,
kdy přestat.

GUILDENST. Prosím vás, princi, uklidněte se a soustředte se
na to, co jsem vám přišel vyřídit.

HAMLET Už jsem jak pěna. Vyřizujte.

GUILDENST. Královna, vaše matka, mě celá usoužená za vámi

posílá.

HAMLET A já vás u nás vítám.

GUILDENST. Ne, princí, na tyhle legrácky není čas.

Bud'to mi račte dát rozumnou odpověď

na žádost vaší paní matky, nebo mě, prosím, omluvte a já se poroučím.

HAMLET Ale to já přece nemůžu.

ROSENCR. Co nemůžete?

HAMLET Dát vám rozumnou odpověď. Jaksi jsem se pomát.

Ale abych splnil vaši žádost - nebo, jak říkáte, žádost mé paní matky -, dám vám aspoň takovou odpověď, na jakou se zmůžu. Takže čeho si žádá moje matka?

ROSENCR. Vzkazuje vám, že ji vaše chování naplnilo nesmírným údivem a překvapením.

HAMLET Vidíte, jaký jsem syn? Vlastní máma nade mnou žasne! Ale vsadím se, že tomuto matčinu překvapení něco cupitá v patách. Tak ven s tím!

ROSENCR. Přeje si, abyste, než půjdete spát, zašel za ní do její ložnice.

HAMLET Žádosti se vyhovuje, i kdyby to byla stokrát moje matka. Ještě nějaká žádost?

ROSENCR. Myslel jsem, princí, že jsme bývali přátelé.

HAMLET To jsme pořád, při těchhle nenechavých prackách.

ROSENCR. Tak mi prozrad'te, co se s vámi děje.

Uvidíte, jak se vám uleví, když se přáteli svěříte s tím, co vás trápí.

HAMLET Cítím se velmi ponížen.

ROSENCR. Vždyť ale máte královo slovo, že vás následnictví trůnu nemine.

HAMLET Správně - jak se říká: "Dočkej času jako..."

To přísloví a pan král mě deklasují na drůbež.

Vystoupí muzikanti s flétnami.

No konečně, flétny! Můžu si jednu půjčit?

(K Rosencrantzi a Guildensternovi) Než se rozloučíme, vysvětlete mi, proč jste mi pořád v patách?

Chcete mě uštvat?

GUILDENST. Jestli vás, princi, má oddanost obtěžuje, pak je to pouze z lásky k vám.

HAMLET Tomu nerozumím. Ale víš co, zahraj mi něco na tuhle flétnu.

GUILDENST. Nemůžu.

HAMLET Prosím tě.

GUILDENST. Ale věřte mi, já to neumím.

HAMLET Moc a moc tě prosím.

GUILDENST. Já nevím, jak se na to hraje.

HAMLET Je to stejně snadné jako lhaní. Stačí jen mačkat na tyhle dírky prsty a palcem, foukat do toho, a ono to bude vyluzovat hudbu, která dokáže vyjádřit úplně všechno. Zkus to! Prsty dej sem!

GUILDENST. Nač by mi to bylo, když z toho nedokážu vyloudit žádný pořádný tón. Neumím hrát na flétnu.

HAMLET Tak. A teď si uvědomte, jakou bezcennou věc děláte ze mě.

Na mě byste chtěli hrát, protože zřejmě víte, co kde zmáčknout a do čeho foukat, abyste ze mě vytáhli mé nejskrytější tajemství, rozezvučeli všechny moje rejstříky od nejhlubších basů až po fistuli. V tomhle malém nástroji je spousta muziky, nádherný hlas, ale vy z něho nevyrazíte ani tón. A to si, krucifix, myslíte, že na mě se dá hrát snadněji než na flétnu? Ať už jsem pro vás jakýkoli nástroj, drnkejte mi třeba na nervy, ale já vám nezahraju.

Vystoupí Polonius.

Pozdrav pámbu, pane kancléři.

POLONIUS Princi, Její Výsost královna by s vámi chtěla okamžitě mluvit.

HAMLET Vidíte tamhleten mrak? Vypadá trochu jako velbloud, že jo?

POLONIUS Opravdu. Ano - učiněný velbloud.

HAMLET Spíš ale připomíná lasičku.

POLONIUS Záda to má jako lasička.

HAMLET Nebo jako velryba?

POLONIUS Dočista jako velryba.

HAMLET Tak to tedy budu u máti co by dup.

(Stranou) Už z toho vážně šlím.

(Poloniovi) Jak říkám, co by dup.

POLONIUS Já to vyřídím.

HAMLET Co by dup, to si snad zapamatujete.

- Loučím se, přátelé.

Odejdou všichni kromě Hamleta.

Už je tu čarodějný noční čas,

kdy z hrobů zívajících stoupá pach

pekelné nákazy. Krev bych moh pít

a dělat jiná zvěrstva, na něž by

se den třás pomyslit. Teď za matkou.

Srdce, buď milosrdné. Nezatvrď

se v touze po pomstě i proti ní.

Musím být krutý, ale být sám sebou.

Má slova budou bodat, ne má dýka.

V tom jediném snad budu pokrytec:

že zaútočím na ni ze všech sil,

však trnout budu, abych nezranil.

Odejde.

Scéna 3.

Na hradě.

Vystoupí král Claudius, Rosencrantz a Guildenstern.

CLAUDIUS Nelíbí se mi. Jeho třeštění

nás ohrožuje. Proto připravte se.

Ihned vám vystavím své pověření

a ještě dneska odplujete s ním

do Anglie. Dál nelze trpět, aby

král sloužil jako neustálý terč

útoků šílence.

GUILDENST. Jdeme se zchystat.

Je přímo vaší svatou povinností

dbát o své bezpečí, a chránit tak

i všechny duše, kterých vy jste hlavou.

ROSENCR. Každý by měl s veškerým nasazením

být neustále na pozoru před vším,

co by mu mohlo škodit. Tím spíš ten,

jenž na svých bedrech nese životy

milionů. Padne-li hlava státu,

nepadne sama, ale do víru

strhne vše, co je kolem. Král je kolo

na špici nejvyššího vrcholku,

k jehož obrovským paprskům se vážou

tisíce věcí. Když se začne valit

dolů, pak každá částička či součást

kola se řítí s ním. Když vzdychne král,

jako by celý národ zavzdychal.

CLAUDIUS Jděte se, prosím, rychle vypravit.

Je lepší do pout zamknout věčný strach

než sám být upoutaný v obavách.

ROSENCR. Pospíšíme si.

Odejdou Rosencrantz a Guildenstern.

Vystoupí Polonius.

POLONIUS Sire, už je na cestě ke své matce.

Schovám se za závěs a poslechnu si
ten rozhovor. Však ta mu dá co proto!

A - jak jste moudře řekl - je vhodné, aby
tam kromě matky, která nemůže
být zcela nestranná, byl ještě někdo.

Tak zatím na shledanou, Veličenstvo.

Zaskočím k vám, než půjdete si lehnout,
a všechno vám to povím.

CLAUDIUS Děkuji ti.

Odejde Polonius.

Můj zločin je tak hnusný! Páchne k nebi.

Lpí na něm první lidské prokletí -
zabil jsem bratra. Modlení mi nejde.

Snaha by byla, vůle taky, ale
vina je silnější než nejsilnější vůle
a já jak dřív, co neví, kam dřív skočit,

jen stojím bezradně a k smrti zmožen
nedělám nic. Kdyby má prokletá

ruka se po rameno utápěla

v bratrově krvi, copak nebe nemá

dost vláhly na to očistit ji? K čemu

by byla milost, nebýt zločinu?

K čemu je modlitba, než aby svedla

nás chránit před pádem, a padnem-li,

opět nás povznést? Proto vzhlednu k nebi.

Co stalo se, je pryč. - Jak se mám ale
modlit? "Odpusť mi, Bože, moji vraždu?"

To přece nejde. Vždyť mám pořád to,
pro co jsem vraždil. Korunu i trůn,
svou ctižádost i svoji královnu.

Je možné vinu smýt a lup si nechat?

V zkorumpovaném světě spravedlnost
popostrčíš, když něco podstrčíš,
a často právě tím, co člověk ukrad,
si koupí vykoupení. V nebi ne!

Tam nejde pletichařit, tam se všechno
ukáže tak, jak je, a lidé sami
se předhánějí, aby na sebe

vše prozradili. Tak co dál? Co zbývá?

Mám se snad kát? Pokání může pomoci.

Mně ale ne, když nemůžu se kát.

Vždyť je to děs! V hrudi černé jak smrt
má duše je jak v blátě - čím víc šlape,
tím hloub se propadá. Andělé, pomoc!

Kolena, k zemi! Zatvrzelé srdce,
obměkči se a buď zas čisté jako
při zrození. Snad bude líp.

Poklekne.

Vystoupí Hamlet, v pozadí.

HAMLET Teď by to šlo. Klečí a modlí se!

Udělám to! (Tasí meč)

A půjde do nebe.

A já se pomstím. Počkat! Jak je to?

Lump zabije mi otce, a já, otcův

jediný syn, mám toho lumpa za to

vypravit do nebe?

Pak nejsem mstitel, ale dobrodinec!

On otce zabil přecpaného jídlem,

sytého požitky, plného hříchů,

s nevyrovnaným účtem, který otec

teď splácí bůhvíjak. Zdá se mi ale,

že ne moc snadno. A já se mám mstít,

ve chvíli, kdy vrah očistil svou duši

a připravil se na smrt jak se patří?

Ne!

Zastrčí meč do pochvy.

Pryč, meči! Počkej si na lepší čas.

Až bude namol spát anebo zuřit,

krvesmilně se pářit v posteli,

karbanit, sakrovat a dělat věci,

ve kterých není stopa po spáse.

Pak sekni tak, že paty vykopne

až do nebe, a jeho černou duši

sraž do pekel, kam patří. Musím k matce.

To, co sis vymodlil, potrvá krátce.

Odejde.

CLAUDIUS Když nevěřím svým vlastním modlitbám,

sotva se jimi nebe dovolám.

Odejde.

Scéna 4.

V královnině ložnici.

Vystoupí královna Gertruda a Polonius.

POLONIUS Už jde. Pořádně mu to spočítejte,

že svými výstřelky moc přestřelil,

že vy ho bráníte, jinak by schytl

od krále své. Já budu jako myška.

A hezky zostra!

GERTRUDA Buď bez obav. Já vím. A schovej se. Slyším ho
za dveřmi.

Polonius se schová za závěsem.

Vystoupí Hamlet.

HAMLET O co jde, matko?

GERTRUDA Hamlete, ublížil jsi svému otci.

HAMLET Matko, ublížila jste mému otci.

GERTRUDA No tak. Mluv se mnou přece slušně.

HAMLET Tak se mnou vy nemluvte neslušně.

GERTRUDA Hamlete, co je s tebou?

HAMLET Co má být?

GERTRUDA Nevíš, kdo jsem?

HAMLET To vím. Jste královna

a žena bratra svého manžela.

Navíc jste, bohužel, i moje matka.

GERTRUDA Jak myslíš. Promluví si s tebou jiní.

HAMLET Sedni a poslouchej mě. Neodejdeš,

dokud ti nenastavím zrcadlo

a neukážu ti tvé pravé nitro.

GERTRUDA Co hodláš dělat? Chceš mě zabít? Pomoc!

Pomozte! Pomoc!

POLONIUS (Za závěsem) Pomoc! Pomoc! Pomoc!

HAMLET Co? Krysa je tu? Pryč s tou havětí!

Mečem probodne závěs.

POLONIUS (Za závěsem) Vždyť on mě zabil!

GERTRUDA (Hamletovi) Proboha, cos to udělal?

HAMLET Já nevím.

Je to král?

Zvedne závěs a objeví mrtvého Polonia.

GERTRUDA Takový zločin! Krvavý a zbrklý!

HAMLET Krvavý zločin. Stejně hnusný, máti,

jak zabít krále a žít s jeho vrahem.

GERTRUDA Jak zabít krále?

HAMLET Ano, to jsem řekl.

(Poloniovi)

Ty hloupý, vlezlý, přičinlivý blázne.

Sbohem. Splet jsem si tě. Měls prostě smůlu.

Byl jsi moc hrr, a to se nevyplácí.

(Gertrudě)

Přestaň už lomit rukama. Mlč! Sedni si!

A já ti budu lámat srdce, jestli
ho tupý zvyk už nezatvrdil tak,
že ho nic neoblomí a je navždy
odolné proti veškerému citu.

GERTRUDA A co jsem spáchala, že si mě troufáš
takhle zle napadat?

HAMLET Spáchalas věc,
která je poskvrněním slušnosti,
věc, pro niž ctnost je přetvářka, věc, která
servala čisté lásce růži z čela
a nechala tam vřed, věc, která sliby
promění v plané řeči. Spáchalas
věc, která smlouvy trhá na cucky
a z posvátného náboženství činí
omletou veteš. Nebe červená se
a jako za soudného dne mu hněv
a stesk rozdírá tvář, že musí hledět
na tuhle věc!

GERTRUDA Prosím tě, o co jde,
že rovnou svoláváš hromy a blesky?

HAMLET Porovnej tenhle obraz s tamhletím.

Na každém je portrét jednoho bratra.

Podívej, jak je tenhle ušlechtilý.
Vlasy má jako Apollón, tvář Diovu,
oči jak Mars, přísné a velitelské,
postoj jak Hermés, mrštný posel bohů,
když z nebe snesl se na horský štít.
Je kombinací toho nejlepšího,
co ze sebe vydali bohové,
aby svět viděl, jaký má být muž.
To byl tvůj manžel. A co přišlo po něm?
To je tvůj manžel. Nakažený klas,
jenž zničil zdravý stvol. Kams dala oči?
Jaks mohla z těchhle výšin poklesnout
do těchhle bažin? Kam jsi dala oči?
Z lásky to není! V tvém věku se krev
už přece nebouří! Je krotká, mírná,
poslušná rozumu! Je rozumné
dát toho za tohohle? Smysly máš,
vidíš, cítíš a slyšíš. Tak proč se
chováš tak nesmyslně? Vždyť i člověk
všech smyslů zbavený by rozeznal,
že mezi tímhletím a tímhletím
je strašný rozdíl! Jaký ďábel si
tu s tebou hraje hru na slepou bábu?
Slepec bez hmatu, hluchý bez čichu,
ruce bez očí, jazyk bez citu,

nejubožejší zbytky vnímání

by takhle netápali. Hanbo, proč se nerdíš?

Pekelná zvrhlosti!

Když osedláš si takhle starou ženskou,
pak pro mladé je ctnost jak svíce z vosku,
již spálí vlastní žár. Ať nestydí se
dělat to, do čeho je žene krev,
když i sám mráz chytne jak vích a rozum
otročí chtíči.

GERTRUDA Mlč už, Hamlete!

Obnažils moje nitro a v něm vidím
šmouhy a skvrny, které nesmyje
už nikdy nic.

HAMLET Takhle se třít a válet
v propocených matlavých peřinách
a hnusně, neřestně se pelešit
jak dobytek -

GERTRUDA Mlč, prosím tě! Už dost!

Každé tvé slovo je jak ostrá dýka.

Hamlete, přestaň, prosím!

HAMLET - s vrahem, lotrem,
zmetkem, co není dvacetinou toho,
co byl tvůj první muž, s tím králem šašků,
korunovaným grázlem, zlodějem,
co ukradl nádherný diadém

a šoup ho do kapsy -

GERTRUDA Dost už!

HAMLET S tím králem na tři facky -

Vystoupí Duch v domácím úboru.

Andělé nebeští, schovejte mě

pod svými křídly!

(K Duchovi) Co ode mě chceš?

GERTRUDA Proboha, šílí!

HAMLET (K Duchovi) Přišel jsi kárat liknavého syna,

že s časem ztrácí chuť a odvahu

splnit tvůj strašný rozkaz?

Odpověz!

DUCH Nezapomeň! Přicházím

ti připomenout, co jsi sliboval.

Však pohleď, jaký strach jsi nahnal matce!

Uklidni její rozbouřenou duši.

Mámení mysli nejvíc podléhají

ti nejslabší. Promluv k ní, Hamlete!

HAMLET Co je ti, matko?

GERTRUDA Mně? Spíš co je s tebou,

že oči vyvaluješ do prázdna

a povídáš si s pouhopouhým vzduchem?

Hrůza ti srší z vytřeštěných očí

a vlasy jako vojsko při poplachu

vyskočily a stojí v pozoru

jeden jak druhý. Chlapče, proboha,
měj kapku soudnosti a zchlad' svůj hněv
a rozohnění. Na co se to díváš?

HAMLET Na něho. Podívej se, jak je bledý!

Vidět ho tak a vědět, proč je tady,
by hnulo kamenem!

(K Duchovi) Nehleď tak na mě,
leda bys mě chtěl pohnout k lítosti
a odvrátit můj hrozný záměr. Slzy
bych potom proléval, a žádnou krev.

GERTRUDA Ke komu mluvíš?

HAMLET Nic tam nevidíš?

GERTRUDA Nic, i když vidím všechno, co tam je.

HAMLET Ani's nic neslyšela?

GERTRUDA Nic než nás.

HAMLET Tam, podívej se! Vidíš, už jde pryč.

Můj otec přece, oblečen jak vždycky.

Podívej! Právě mizí za dveřmi.

Odejde Duch.

GERTRUDA To byla jenom vidina v tvém mozku.

Nehmotný přízrak, jaký šílenství
tak rádo předvádí.

HAMLET Šílenství?

Sáhni mi na tep. Odtikává čas
ve stejně klidném rytmu jako tvůj.

Já nejsem blázen. Vyzkoušej si mě
a doslova ti zopakuju všechno,
co jsem tu říkal. Matko, nekonejší
svědomí výmluvou, že ne tvá vina,
ale mé bláznovství tu ze mě mluví.

To bys jen zakrývala fákem vřed
a neviděla, jak se nákaza
smrtelně rozlézá. Klekni si, kaj se
z toho, co bylo. Dalšího se zřekni.
Nehnoj ten plevel, aby se už dál
nerozmáhal. Promiň mou upřímnost.

Je nepatřičná v dnešní přežrané,
sobecké době, musí žadonit
a omlouvat se, když chce pomoct dobru.

GERTRUDA Rozpoltil jsi mi srdce, Hamlete.

HAMLET Tu špatnou půlku zahod' a žij dál
už jen s tou čistší, ryzejší. Jdi spát.

Ale ne ke strýci. Snaž se být slušná,
i když to v tobě není. Zvyk je prevít,
jak z každého zla dělá běžnou věc,
je ale skvělý v tom, že stejně všední
a normální věc umí udělat
ze všeho, co je dobré, řádné, čisté.

Odřekni si to dneska, projednou,
a uvidíš, oč snazší bude příště

to nedělat, a potom ještě snazší.

Zvyk umí změnit lidskou přirozenost,

bud' naučí tě žít i s ďáblem v těle,

nebo ho vypudí. Dobrou noc, matko.

Možná bych ti měl nyní požehnat -

však kdo požehná mně? Pokud jde o něj,

moc toho lituju. Snad prozřetelnost

chtěla, abych byl jejím nástrojem

a tím, že ztrestám jeho, ztrestal sebe.

O to tělo se postarám a z jeho

smrti se zodpovím. Tak dobrou noc.

Z lásky jsem krutý. Zlem to začalo,

co zbývá, je však ještě horší zlo.

Chceš něco, matko?

GERTRUDA Co mám dělat já?

HAMLET Jenom ne to, oč jsem tě tolik prosil.

Nech macka, ať tě obskakuje dál,

štípá tě do tváře, říká ti: myšičko,

a za pár uslintaných pus, za mucí mucí,

za šmajchlování z jeho hnusných pracek

mu pěkně vyklop všechno, co jsem řek,

hlavně že bláznovství jen předstírám.

Musí to přece vědět. A kdo jiný

než moudrá, krásná, ctnostná královna

by měl té kryse, tomu kanci, z lásky

donést tak důležitou zvěst? Kdo jiný?

Svůj rozum zatrat' i mou důvěru!

Otevři klícku. Nech ty ptáky letět.

A jak ta slavná opice, co chtěla

po jejich vzoru taky na nebe,

zlámeš si vaz.

GERTRUDA Jestli jsou slova dech a dech je život,

pak ve mně není život ani dech,

abych cokoli prozradila. Věř mi.

HAMLET Já musím do Anglie. Víš to?

GERTRUDA Bože,

zapomněla jsem na to. Je to tak.

HAMLET List s pověřením mají spolužáci,

jimž věřím míň než jedovatým zmijím,

a mají ho tam předat. Určitě

se na mě něco chystá. Ať to zkusí.

Vždyť kdo jinému jámu kopá, sám

prý do ní padá. Jenže já ten vtípek

vylepším. Dám do jejich jámy nálož

a pošlu je až na měsíc. Tak snadno

zabiju ty dvě mouchy jednou ranou.

Pan kancléř mi dá ještě pěkně zabrat.

Odtáhnu tenhleten žok někam vedle.

Dobrou noc, máti. - Jaký je ten člověk

teď vážný, tichý, klidný, zadumaný,

a jaký to byl pletichář a žvanil.

- Tak pojďme, pane, na poslední cestu.

- Dobrou noc, matko.

Odejde a odveče s sebou Polonia.

Gertruda zůstává.

Jednání IV.

Scéna 1.

V královnině ložnici.

Královna Gertruda je na scéně a vystoupí král Claudius,

Rosencrantz a Guildenstern.

CLAUDIUS Vzdecháš a naříkáš tak srdceryvně.

Stalo se něco? Mluv! Musím to vědět.

Kde je tvůj syn?

GERTRUDA Nechte nás tady chvíli o samotě.

Odejdou Rosencrantz a Guildenstern.

Ta hrůza, kterou jsem teď zažila!

CLAUDIUS Jaká, Gertrudo? Co je s Hamletem?

GERTRUDA Šílí jak moře s větrem, když se perou,

kdo z nich je silnější. V záchvatu vzteku

zaslech, jak cosi šustlo za závěsem,

vytáhl meč, zakřičel: "Krysa! Krysa!"

a v pomatení smyslů naslepo

bodl a zabil ubohého starce.

CLAUDIUS Hrozný čin!

Mohlo být po mně, kdybych tam stál já.

Dokud je volný, všechny ohrožuje:
tebe i nás, každého. Jak teď lidem
vysvětlíme tu neslýchanou vraždu?
Budou z ní obviňovat nás! Vždyť my
jsme měli toho šílence víc hlídat
a držet na uzdě. Jen z lásky k němu
jsme odmítali jednat rozumně
a bezstarostně jsme tu chorobu
nechali bujet, až se prohlodala
do morku kostí. Kde teď vůbec je?

GERTRUDA Šel někam odklidit to mrtvé tělo,
nad nímž - je vidět, že v té hlušině
šílenství zůstalo i ryzí zrnko -
teď naříká a činu lituje.

CLAUDIUS Pojď se mnou, Gertrudo.
Ještě dřív než se slunce dotkne kopců,
pošlem ho pryč a jeho strašný skutek
obhájíme a omluvíme, jak
nejlépe bude možné. - Guildensterne!

Vystoupí Rosencrantz a Guildenstern.

Přátelé, přizvěte si pomocníky.

Princ v pominutí zabil Polonia
a tělo někam odtáh. Najděte ho,
mírně s ním promluvte a Polonia
odneste do kaple. Pospěšte si.

Odejdou Rosencrantz a Guildenstern.

Pojď, Gertrudo. Svoláme státní radu

a řekneme jim o tom neštěstí

a našich záměrech. Snad pomluva,

šeptanda, která obletí půl světa

a vražedná je jako rána z děla,

svou jedovatou náloží nás mine

a padne do prázdna. Jdem. V duši mám

neklid a strach a nevím kudy kam.

Odejdou.

Scéna 2.

Na hradě.

Vystoupí Hamlet.

HAMLET Je v bezpečí!

ROSENCR.,

GUILDENST. (Za scénou) Hamlete, princí Hamlete!

HAMLET Co je to za křik? Kdo mě volá?

Vystoupí Rosencrantz, Guildenstern a další.

Aha, tady jsou!

ROSENCR. Princí, co jste udělal s mrtvým tělem?

HAMLET Je v prachu, neboť v prach se obrátí.

ROSENCR. Řekněte nám, kde je, ať ho můžeme odnést a uložit
v kapli.

HAMLET Tomu nevěřte.

ROSENCR. Čemu?

HAMLET Že bych si tak málo věřil, abych se vám s něčím
svěřil. Krom toho, proč by se měl králův syn
zpovídat houbě?

ROSENCR. Chcete snad říct, princí, že já jsem houba?

HAMLET Ano. Houba, co nasává královu blahovůli,
jeho odměny a pověření. Ale takové, jako jste vy,
si král nechává jako poslední chod. Nejdřív je převaluje
v hubě jako opice ořech - načež udělá cvak, a smlsne si
na nich. Pěkně vás, houbo, nechá nabobtnat až k prasknutí a
nakonec vás zmáčkne - a budete zase
na suchu.

ROSENCR. Nechápu, o čem mluvíte.

HAMLET To jsem rád. Chytrému napověz, hloupého trkni.

ROSENCR. Princí, musíte nám říct, kde máte to tělo, a jít s námi
za králem.

HAMLET Kde já mám to tělo, tam je i váš král, kde já mám krále,
tam nepůjdu, dokud mám tělo. Ale že tenhle král není -

GUILDENST. Co není?

HAMLET Nic. Tak za ním klidně půjdu.

Odejdou.

Scéna 3.

Na hradě.

Vystoupí král Claudius a dva tři pánové.

CLAUDIUS Hamleta už šli hledat, i to tělo.

Je nebezpečný, když je na svobodě.

Pohnat ho před soud ale není možné.

Lidé ho zaslepeně milují.

Pro ně je vždycky dojem víc než rozum,

takže by odsoudili spíš náš trest

než jeho zločin. Aby všechno prošlo

bez velkých řečí, musí se všem zdát,

že odjel dobrovolně. Tahle nemoc

je příliš pokročilá. Pomůžte

bud' radikální řez, anebo nic.

Vystoupí Rosencrantz, (Guildenstern) a další.

Tak co je?

ROSENCR. Nemůžem z něho dostat, Veličenstvo,

kam tělo ukryl.

CLAUDIUS A Hamlet je kde?

ROSENCR. Čeká tu za dveřmi. Hlídá ho stráž.

CLAUDIUS Přiveďte ho sem.

ROSENCR. Přiveďte prince!

Vystoupí Hamlet se stráží.

CLAUDIUS Hamlete, kde je Polonius?

HAMLET Na večeři.

CLAUDIUS Na večeři? Kde?

HAMLET Ne tam, kde by jedl, ale kde je pojídán. Je hlavní

položkou na pořadu jednání jisté podzemní frakce.

Už ho pořádají. Víte, kdo je králem všech jedlíků?

Červ. Krmíme dobytek, abychom se najedli, a jíme, abychom

nakrmili červy. Tlustý panovník a vyzáblý žebrák nejsou
z hlediska gastronomie nic jiného než dva chody na téže tabuli.

To jsou ty konce.

CLAUDIUS Bohužel.

HAMLET Rybář může mít na udici červa, který si pochutnal
na králi, tudíž může sníst rybu, která si pochutnala
na tom červu.

CLAUDIUS Co tím chceš říct?

HAMLET Nic, chci vám jen ukázat, jak i král může projít střechem
žebráka.

CLAUDIUS Kde je Polonius?

HAMLET V nebi. Pošlete tam za ním někoho! A jestli ho tam
váš posel nenajde, hledejte ho sám na tom
druhém místě. A jestli ho do měsíce nenajdete, zaručeně ho
ucítíte, až půjdete po schodech
na chodbu.

CLAUDIUS (Ke sloužícím) Jděte tam rychle!

HAMLET On vám neuteče.

Odejdou sloužící.

CLAUDIUS V zájmu tvé vlastní bezpečnosti, Hamleto,
o kterou dbáme tak, jak litujeme
hrozného činu, co jsi spáchal, musíš
se ihned odtud vzdálit. Přichystej se.

Lod' čeká. Vane dobrý vítr. Tví
přátelé jedou s tebou. Vyrážíte

směr Anglie.

HAMLET Anglie?

CLAUDIUS Ano.

HAMLET Dobře.

CLAUDIUS "Skvěle," bys řekl, kdybys znal mé plány.

HAMLET Zním jednoho anděla, který je zná. Tak pojďme

tedy. Vzhůru do Anglie! Sbohem, drahá máti!

CLAUDIUS Já jsem tvůj milující otec, Hamlete.

HAMLET Ne, ne. Matka. Otec a matka jsou muž a žena.

Muž a žena jsou jedno tělo, a proto: Sbohem, drahá máti. Jdeme.

Směr Anglie!

Odejde.

CLAUDIUS (Guildensternovi)

Buďte mu v patách! Popohánějte ho!

Jen žádné zdržování. Chci ho pryč

už dnes. Všechno je zařízené. Nic

vám neschází. Hlavně si pospěšte!

Odejdou všichni kromě Claudia.

Anglický králi, dbáš-li o mou přízeň -

a moje síla i tvá dosud čerstvá

rána po dánském meči měly by,

třeba jen ze strachu, tě naučit

milovat spojence -, pak neodmítneš

splnit mou žádost a dáš okamžitě,

jak dopis jednoznačně nařizuje,

Hamleta popravít. Udělej to!

Jak nemoc rozlezl se do mých žil.

Zbav mě ho! Dokud se tak nestane,

všechno mé bohatství je bezcenné.

Odejde.

Scéna 4.

Dánské pobřeží poblíž Elsinoru.

Vystoupí Fortinbras a jeho vojsko, které přejde přes scénu.

FORTINBRAS Vyříd' dánskému králi, že ho zdraví

princ Fortinbras. Že podle úmluvy

žádám o průchod jeho územím,

jak nám to slíbil. Víš, kde nás pak najdeš.

Bude-li chtít mě vidět osobně,

jsem ochoten mu přijít vzdát svůj hold.

Řekni to přesně takhle.

KAPITÁN Rozkaz, pane.

FORTINBRAS Ostatní zvolna vpřed!

Odejde s vojskem.

Vystoupí Hamlet, Rosencrantz, Guildenstern a další.

HAMLET (Ke Kapiténovi) Čí je to vojsko, prosím vás?

KAPITÁN Norského krále.

HAMLET Kam táhnete a proti komu?

KAPITÁN Jdeme vzít Polsku, co nám patří.

HAMLET A kdo je velitel?

KAPITÁN Synovec krále, mladý Fortinbras.

HAMLET To Polsko chcete dobýt celé, nebo jen pohraniční část?

KAPITÁN Abych řek pravdu a nic nepřidával, jdeme si vzít jen malý kousek země, na němž je cenné leda jeho jméno.

Pět zlatek - pět - bych za něj nedal. Nikdo, ať je to Polák nebo Nor, by z něho nedosáhl většího výnosu.

HAMLET Takže ho Poláci nebudou ani bránit.

KAPITÁN Budou. Už tam poslali armádu.

HAMLET Na tenhle drn padnou dva tisíce mužů a dvacet tisíc dukátů.

Tam vede přežranost. Navrch se zdá, jak blahobytně žijem, ale uvnitř vřed praskne, a je po nás. Díky, pane.

KAPITÁN Bůh s vámi.

Odejde.

ROSENCR. Princi, musíme už jít.

HAMLET Já vás hned doženu. Jděte kus napřed.

Odejdou všichni kromě Hamleta.

Kam vkročím, všechno křičí proti mně a moji pomstu budí z mrákot. Co je člověk, žije-li jenom proto, aby jedl a spal? Nic jiného než zvíře.

Když Stvořitel nám do vínku dal rozum,

schopnost dívat se dopředu i vzad,
určitě nechtěl, aby jeho dar
hnil bez užitku. Ať už za to může
má ovčí netečnost anebo přísnost,
s kterou věc zkoumám - a ta stejně je
jen ze čtvrtiny daná rozmyslem,
zbytek je zbabělost -, já pořád nevím,
proč jenom říkám, že to udělám,
když mám chuť, důvod, sílu, prostředky
to udělat. Příkladů není málo.
Stačí se podívat na tohle vojsko
vedené mladým, jemným princem, jehož
duch naplněný božskou ctižádostí
se s vervou pustí do všeho a dá
svůj život i tu nejistotu po něm
napospas nebezpečí, štěstí, smrti -
pro flíček půdy. Stát se velkým, to si
nežádá bojovat za velkou věc,
to chce se porvat o malichernost,
pokud je v sázce čest. Já, kterému
zabili otce, zneuctili matku,
což pobouřit by mělo krev i rozum,
to nechám být a zahanbeně civím,
jak dvacet tisíc vojáků jde na smrt,
lehnout si do hrobu jak do postele,

jen kvůli iluzi, záblesku slávy,
pro ždibek země, kam se sotva vejdou
a který sotva stačí zahrnout
všechny ty mrtvé. Odteď příkaz zní,
když myslet, tak jen na zabíjení!

Odejde.

Scéna 5.

Na hradě.

Vystoupí královna Gertruda, Horacio a Šlechtic.

GERTRUDA Nechci s ní mluvit.

ŠLECHTIC Nenechá se odbýt.

Je pomatená. Slitujte se nad ní.

GERTRUDA Co chce?

ŠLECHTIC Pořád jen mluví o otci. A křičí,

že svět je samá lest, v prsa se bije,

hned na všechny se zlobí, hned zas cosi

tajemně naznačuje. Nic v tom není,

ale ty tajuplné narážky

svádějí k dohadům a mnozí slyší,

co neslyší, co by jen chtěli slyšet,

příčemž ta její gesta, posunky

těm nesmyslům dávají jen ten smysl,

že něco je a že je to moc špatné.

HORACIO Měl by s ní někdo promluvit. Jsou lidé,

jimž by ty řeči mohly poplést hlavu.

GERTRUDA Tak ji sem pošlete.

Odejde Šlechtic.

(Stranou) Mé choré duši každá nečekaná

drobnost se jeví jako velká rána.

A bídná vina je tím nápadnější,

čím víc se maskuje a dělá hezčí.

Vystoupí šílená Ofelie s loutnou a rozpuštěnými vlasy.

OFELIE Kdepak je naše krásná královna dánská?

GERTRUDA Copak je, Ofelie?

OFELIE (Zpívá)

Jak poznám, kdo je tvůj milý,

když jich tam bude víc?

Má klobouk, hůl a košili,

pár dlouhých nohavic.

GERTRUDA Ale, holčičko, co to má znamenat?

OFELIE Je to tak! Ale hlavní je tohle!

(Zpívá)

Leží tam mrtvý, zabitý,

je v Pánu, paní má,

pod hlavou trávník zelený,

kámen pod nohama.

Ach ouvej!

GERTRUDA Prosím tě, Ofelie -

OFELIE Ještě něco.

(Zpívá)

Rubášek bílý jako sníh -

Vystoupí král Claudius.

GERTRUDA Proboha, podívej!

OFELIE (Zpívá)

ne-pokropený kvítím,

které mu z lásky ne-přišli dát

všichni, kdo bolest cítí.

CLAUDIUS Jak se má naše půvabná Ofelie?

OFELIE Dobře, chválabohu. Prý ten sýček, co houkal, byla

pekařova dcera. Jo, pane, teď víme, co jsme, ale kdo ví,

co z nás jednou bude? Pámbu vás ochraňuj před tím, co jíte.

CLAUDIUS Zbláznila se kvůli otci.

OFELIE Prosím vás, o tom už nebudeme mluvit. Ale kdyby se vás

náhodou ptali, odpovězte jim tohle.

(Zpívá)

Zítra má svátek Valentýn

a všichni, kdo milují,

já stojím pod okýnkem tvým,

lásku ti slibuji.

V tu ránu sám přede mnou stál

s košilkou vykasanou

a panna, kterou pustil dál,

dál nebyla už pannou.

CLAUDIUS Ofelie -

OFELIE Tak to bylo, bez požehnání, a takhle to potom končí.

(Zpívá)

Ježíšku, co jsi na křížku,

hanbou se propadám,

vzal si, co chtěl, a uletěl

ten ptáček bůhví kam.

"Než jsi mě svlék a miloval,

slíbils, že budu tvá."

A on: "Takovou já si nechci vzít,

co není poctivá."

CLAUDIUS (Gertrudě) Jak dlouho už je na tom takhle?

OFELIE Doufám, že zase bude dobře. Musíme být trpěliví. Ale jak

nemám plakat, když si ho představím v té chladné hlíně. Jenže

bratr se to dozví! Děkuji vám za vaše laskavé rady. Kde je můj

kočár? Loučím se, dámy, dobrou noc. Krásné dámy, dobrou noc,

spěte sladce, smějte sladce.

Odejde.

CLAUDIUS (Horaciovi)

Jdi za ní, prosím tě. A dávej na ni pozor.

Odejde Horacio.

Hluboký žal je jako jed. Smrt otce

ji krutě zasáhla - a teď to vidíš.

Ach, Gertrudo, Gertrudo!

Když přijde neštěstí, nechodí samo,

přichází v houfu. Polonius - zabit.

Tvůj syn je pryč. Za to, že musel jít,

si přece může sám. Jenomže lidé
jsou zmateni a rozšiřují zvěsti
o Polonioví. Byla to hloupost
pohřbít ho tajně. Teď zas Ofelie -
zbavená rozumu, bez něhož člověk
je jen svůj vlastní obraz nebo zvíře.
A nakonec, což je to nejhorší,
z Francie přijel tajně její bratr,
hltá ty zvěsti, loví v kalných vodách,
nechá si nalhávat všelijaké
jedovatosti o otcově smrti,
které se zcela neopodstatněně
začaly šířit a v nichž hlavní roli
prý hraju já. To všechno, Gertrudo,
je jako krupobití střel, a každá
mi nese jistou smrt.

Hluk za scénou.

Co se to děje?

Kde je má stráž? Kdo hlídá u dveří?

Vystoupí Posel.

Co se děje?

POSEL Výsosti, zachraňte se!

Laertes s tlupou vzbouřenců sem vtrhl

a jako rozběsněný oceán,

který se valí nížinou, už kosí

královskou stráž. Luza mu říká pane,
a jako by se svět chtěl vrátit zpět
a odvrhnout zákony, zvyky, řád,
které ho tvoří, všichni vykřikují:

"Zvolme si krále! Laertes je král!"

Čepice, ruce letí k nebi s křikem:

"Laertes na trůn! Laertes je král!"

GERTRUDA Štěkají na falešné stopě, psi!

Tohle těm zrádcům Dánska neprojde!

Hluk za scénou.

CLAUDIUS Dveře jsou vylomené.

Vystoupí Laertes a vzbouřenci.

LAERTES Kde je král? - Páni, nechte mě tu s ním.

VZBOUŘENCI Ne, jdeme s tebou!

LAERTES Prosím vás, odejděte.

VZBOUŘENCI Jdeme. Jdeme.

LAERTES Díky. Hlídejte vchod.

Odejdou vzbouřenci.

Zlotřilý králi,

vrať mi otce.

GERTRUDA (Zadrží ho) Laerte, uklidni se.

LAERTES Kdybych měl v žilách kapku klidné krve,

pak bych byl bastard, jehož otec byl

paroháč, a na čisté čelo matky

bych vypálil cejch děvky.

CLAUDIUS Jaká je

příčina téhle obrovité vzpoury?

- Jenom ho pusť, Gertrudo. Neboj se.

Božská moc chrání krále jako hradba,

přes kterou zrádci střílí očima,

ale víc nesvedou. - Tak pověz mi,

Laerte, co tě rozlítilo. - Nech ho,

Gertrudo. - Mluv!

LAERTES Kde je otec?

CLAUDIUS V hrobě.

GERTRUDA Ne vinou krále!

CLAUDIUS Nech ho, ať sám se ptá, nač chce.

LAERTES Jak zemřel? Nezahrávejte si se mnou!

Kašlu na přísahy a věrnost zemi,

k čertu ať jde svědomí, úcta, zbožnost!

Všemu se postavím. Chci jedině:

ať na tomhle nebo na onom světě

mě potká cokoli, já krutě pomstím

smrt svého otce.

CLAUDIUS A co ti v tom brání?

LAERTES Nic na světě, když je to moje vůle.

Nevadí, že mám síly omezené,

s málem dokážu moc.

CLAUDIUS Laerte, chlapče,

až dozvíš se, za jakých okolností

tvůj otec zemřel, to chceš při své pomstě

smést všechny naráz? Přítele i vraha?

Viníky stejně jako oběti?

LAERTES Ne, jenom nepřátele.

CLAUDIUS Chceš je znát?

LAERTES Přátelům otevřu svou náruč, budu

je jako pelikán svá mláďata

krmit svou krví.

CLAUDIUS To je správná řeč

hodného syna, pravého šlechtice.

Hned bude ti nad slunce jasnější,

že nejen nemám pranic společného

se smrtí tvého otce, ale že

sám pro ni trpím.

Hluk za scénou. (Zpěv Ofelie)

HLASY (Za scénou) Pusťte ji dovnitř!

LAERTES Proboha, co to slyším?

Vystoupí Ofelie.

Ať mozek vyhoří mi a mé slzy

žíravou solí vypálí mi oči!

Tvé šílenství mi někdo splatí tak,

že spravedlnost upustí své váhy.

Růžičko májová, sestřičko, Ofelie!

Je možné, aby rozum dívky šlo

tak snadno zhasit jako život starce?

Když člověk miluje, to nejlepší,
co v sobě má, posílá za svou láskou
na onen svět.

OFELIE (Zpívá)

Nesli ho k hrobu na márách,
houpy hou hou, houpy hou,
ronili slzy jako hrách -
Sbohem, můj holoubku.

LAERTES Být při smyslech a přemlouvat mě k pomstě,
nehнала bys mě k činu víc než takhle.

OFELIE Vy zpívejte: "Kap kap! Kap kap!" A vy k tomu:
"Šel k Pánu spát!" Dohromady to pak zní moc hezky.

Je to o tom falešníkovi, co obloudil dceru svého pána.

LAERTES Neříká nic, a je v tom všechno.

OFELIE (Laertovi) Tady je dobromysl, abys na mě myslel
v dobrém - tumáš, miláčku. A tohle jsou pomněnky, abys
nezapomněl.

LAERTES V tom bláznění mě moudře vyzývá: myslet a nezapomenout.

OFELIE (Gertrudě) A pro tebe tu mám fenykl a svízel.

(Claudiovi) Rozhodník patří tobě. Já ho mám taky. Říká se mu
přece slzičky anebo tlustý Janek, takže je i pro tebe. Na, ještě
chudobky. Dala bych ti taky fialky, ale po tatínkově smrti
všechny zvadly. Prý měl lehkou smrt.

(Zpívá)

Můj mládenec je loupežník, však já ho ráda mám.

LAERTES Všechno, ať je to hoře, stesk či peklo,
dokáže změnit v něco hezkého.

OFELIE (Zpívá)

Prý už se nevrátí.

Prý už se nevrátí.

Je mrtev, pohřbený

hluboko pod zemí.

Chodník je zavátý.

Vous bílý měl jak sníh.

Skraň s vlasem šedivým.

Je mrtev, pohřbený,

co bylo, už není.

Buď milost boží s ním.

A se všemi dobrými křesťany. Spánembohem.

Odejde.

LAERTES Viděli jste to? Bože můj!

CLAUDIUS Laerte, věř, já s tebou cítím, chlapče,

jinak mě zatrat'. Jdi a přiveď sem,

koho chceš ze svých nejmoudřejších přátel,

ať vyslechnou mě a rozhodnou sami.

Usoudí-li, že na mně leží vina,

ať přímá nebo nepřímá, pak dám ti

svou korunu, svůj život, svoji zem,

co budeš chtít. V opačném případě

buď trpělivý, svěř se do mé péče

a společně podniknem, co je třeba
pro klid tvé duše.

LAERTES Přijímám ten návrh.

Způsob, jak zemřel, jeho tajný pohřeb,
bez ohlášení, poct a proslovů,
bez obřadu a květin na hrobě,
svou nestoudností volá do nebe,
a já chci slyšet důvod.

CLAUDIUS Uslyšíš.

A kdo je vinen, ponese svůj kříž.

Pojď se mnou, prosím tě.

Odejdou.

Scéna 6.

Na hradě.

Vystoupí Horacio a Sluha.

HORACIO A kdo jsou ti, co se mnou chtějí mluvit?

SLUHA Námořníci, pane. Prý pro vás mají nějaké dopisy.

HORACIO Tak je zavolej.

Odejde Sluha.

Nevím, kdo jiný na světě by mi
mohl psát než princ Hamlet.

Vystoupí námořníci.

NÁMOŘNÍK Potěš vás Pánbůh, milostpane.

HORACIO Hlavně ať potěší tebe. Potřebuješ to.

NÁMOŘNÍK Když bude chtít, potěší. Když nebude, nepotěší. Mám

tady pro vás dopis. Je od toho vyslance, co měl namířeno do Anglie. Jestli se ale opravdu jmenujete Horacio, jak mi řekli.

HORACIO (Čte)

"Horacio, až ten dopis dočteš, pošli ty hochy za králem, mají pro něho taky nějaké listiny. Druhého

dne po tom, co jsme vypluli, nás začali pronásledovat piráti.

Jelikož jsme ale byli moc pomalí, rozhodli

jsme se jim hrdinně postavit. Srazili jsme se a já jim skočil na

palubu. V tu chvíli ale odrazili od naší lodi a já zůstal sám

v jejich zajetí. Projevili se jako nanejvýš milosrdní rabijáti,

ale samozřejmě pro to mají své

důvody. Chtějí ode mě protislužbu. Zaříd', prosím tě,

aby král dostal ty listy, které po nich posílám, a pak pospěš za

mnou tak rychle, jako by ti šlo o život.

Dozvíš se věci, že ti to vyrazí dech. Je to ještě

těžší kalibr než cokoli v celé naší záležitosti.

Ti milí hoši tě za mnou dovedou. Rosencrantz s Guildensternem

pokračují v plavbě do Anglie.

O těch ti toho taky musím spoustu říct.

Zatím buď' zdrav.

Tvůj, jak dobře víš,

Hamlet."

Pojďme doručit listy, které máte,

a pak co nejrychleji vyrazíme

za tím, který vás poslal, pánové.

Odejdou.

Scéna 7.

Na hradě.

Vystoupí král Claudius a Laertes.

CLAUDIUS To nařčení proti mně odvolej
a otevři mi srdce jako přítel.

Pochopils přece, že ten, který zabil
tvého drahého otce, původně
chtěl zabít mě.

LAERTES Zdá se, že ano. Ale
proč jste pak nepotrestal pachatele
tak hrdelního zločinu, jak jistě
vám radil rozum? Už jen z obavy
o vlastní život?

CLAUDIUS Ze dvou důvodů.

Můžou se ti zdát malicherné, ale
pro mě jsou velmi pádné. Jeho matka,
královna, na něm tuze lpí, a já
- ať k svému zdaru nebo zmaru - lpím
celou svou duší, celým životem,
na ní jak hvězda, která neodkloní
se nikdy ze své dráhy. Druhý důvod,
proč nechávám to celé pod pokličkou,
je láska, kterou k němu chová lid.

Tak jako vřídlo mění dřevo v kámen,

lid proudem citů Hamletovy vady
obrací v klady. Jsou jak vítr, který
mu duje do zad, takže každý šíp,
který bych proti němu vystřelil,
srazí a obrátí ho proti mně.

LAERTES A kvůli tomu já jsem ztratil otce!

A sestra, která - škoda vzpomínat -
převyšovala ve všem jiné dívky,
je chudinka tak strašně zubožená,
že to svět neviděl. Já se však pomstím.

CLAUDIUS Můžeš spát klidně, jen si nemysli,
že král je hlupák, který na sobě
nechává dříví štípat, že to přeždu
bez trestu. Počkej, brzo uvidíš.

Měl jsem rád tvého otce. Mám rád sebe.

Takže si, doufám, umíš představit -

Vystoupí Posel s dopisy.

Co je? Nějaké zprávy?

POSEL Dopisy pro vás, Sire, a pro královnu.

CLAUDIUS Od Hamleta? A kdo je přinesl?

POSEL Nějací námořníci. Já jsem je
neviděl. Listy mi dal Claudio,
jemuž je předali.

CLAUDIUS Laerte, poslechni si to. - Můžeš jít.

Odejde Posel.

(Čte) "Slovutný králi, byl jsem vysazen takříkajíc s holým zadkem na vašem pobřeží. Zítra se s vaším laskavým svolením přijdu ukázat před váš královský zrak, jednak abych vás požádal o milost, jednak abych vám vysvětlil okolnosti svého náhlého a podivného návratu. Hamlet."

Co to má znamenat? Jsou všichni zpátky?

Anebo je to něčí provokace?

LAERTES Poznáte rukopis?

CLAUDIUS To bude od něj!

Prý "s holým zadkem"! A jako doušku připsal,

že sám. Rozumíš tomu?

LAERTES Ne, je to podivné. Ale ať přijde.

Mé srdce pookřálo radostí,

že budu moct mu plivnout do očí:

"Tohle je tvoje smrt!"

CLAUDIUS Myslíš-li to

vážně - jak jinak bys to mohl myslet -,

necháš si poradit?

LAERTES Velmi rád, Sire,

když nebudete radit ke smíru.

CLAUDIUS Ke smíru s vlastní ctí. Když už se vrátil

a další chuti k cestování nemá,

když tohle nevyšlo, přemluvím ho

k zábavě, která mě teď napadla

a při které on zcela jistě padne.

Jeho smrt nevzbudí podezření,
a dokonce i jeho matka uzná,
že je to nehoda.

LAERTES Poslouchám vás.

Jen bych byl rád, abych v tom vašem plánu
byl hlavním nástrojem.

CLAUDIUS S tím počítám.

Cos odjel, hodně se tu mluvilo
před Hamletem o tom, jak v jisté věci
jsi prostě hvězda. Suma všech tvých kladů
by u něj nevzbudila závist, jakou
projevil kvůli téhle - podle mého -
nicotnosti.

LAERTES Co je to, Veličenstvo?

CLAUDIUS Pentle, kterou se rádo zdobí mládí.

Však potřebná, protože mladým lidem
určitá nevázanost, prudkost sluší,
zatímco starší potrpí si spíš
na upjatější, důstojnější vzhled.

Před dvěma měsíci byl u nás šlechtic
z Normandie. Znáám Francouze, vždyť jsem
tam bojoval a vím, co umí s koňmi.

Tenhle byl kouzelník. Přilepený
v sedle a s koněm srostlý jakoby
v jediné tělo dělal hrozné věci,

až tuhla krev. Ani bych nevymyslel
všechny ty kousky, kejkle, triky, které
on prováděl.

LAERTES Byl z Normandie?

CLAUDIUS Ano.

LAERTES Pak to byl Lamord.

CLAUDIUS Tak se jmenoval.

LAERTES Toho znám dobře. To je namouduši
hotový klenot mezi Francouzi.

CLAUDIUS Zmínil se o tobě.

A prones velkolepou chvalořeč
o tom, jaký jsi mistr nad mistry
v šermu, zejména v šermu fleretem,
a říkal, že by moc rád viděl toho,
kdo by se s tebou mohl měřit. U nich
že nikdo nemá tak báječný postoj,
švih, postřeh, výpad. Pane, po těch slovech
Hamlet, závistí zelený, jen odsek,
že by byl rád, kdyby ses vrátil domů
co nejdříve a rozdal si to s ním.

A tak mě napadlo -

LAERTES Co, Veličenstvo?

CLAUDIUS Laerte, byl ti otec vskutku drahý?

Anebo nosíš svůj žal na tváři

a v srdci ne?

LAERTES Co je to za otázku?

CLAUDIUS Nemyslím, že jsi otce nemiloval,

jenomže lásku, kterou přines čas,

dokáže čas - jak všichni dobře víme -

zas odnést, vzít jí jiskru, žár, jak by

plamen, jímž láska plápolá, sám sebe

stravoval tak, že vyhoří a zhasne.

Nikdy nic není pořád stejně dobré.

Vždyť je-li dobré dobré napořád,

pak je ho moc, což není dobré. Proto

co musíš udělat, to učíš hned.

Otálením se "mám" promění v "měl bych",

"měl bych" přibere "cobych", "jakbych", "kdybych",

a nakonec ti zbude jenom vzdech,

že pozdě bycha honit. Ale k věci.

Hamlet se vrací. Jak dokážeš, že

jsi synem svého otce nejen slovy,

ale i činy?

LAERTES V kostele ho podříznu!

CLAUDIUS Jistě, kostel by neměl chránit vrahy

a bránit pomstě. Zkusme to však jinak.

Zdržuj se u sebe. Až Hamlet přijde,

zmíníme se mu o tvém návratu,

necháme tě co nejvíc vychvalovat,

nadvakrát vyšperkujem to, co řek

ten Francouz. Pak vás svedem dohromady
a vsadíme si na vás. Hamlet, jak je
důvěřivý, bezelstný, nezáłodný,
nebude zkoumat kordy, takže snadno -
jen s trochou šikovnosti - vybereš si
kord s neztupeným hrotem, a tím hrotem
uděláš tečku za svou pomstou.

LAERTES Platí.

Abych se pojistil, smočím ho v jedu,
který mi prodal jeden šarlatán.

Tím jedem stačí potřít nůž, a koho
jím škrábnu, toho nevyběčí ani
odvary ze všech bylin posbíraných
pod měsícem. To směšné zranění
je smrtelné. Když si tím utrejchem
potřu svou zbraň, pak stačí malý zásah
a bude po něm.

CLAUDIUS Pojd'me zkoumat dál,
jak využít všech příležitostí,
co mohou nastat. Než se prozradit
tím, že to zpackáme, bylo by lepší
se o nic nepokoušet. Kdyby tenhle
plán nevyšel, je nutné v záloze mít
i druhý, třetí. Nech mě přemýšlet!
Bude to sázka na vás dva - kdo s koho.

Už vím!

Ten boj vás vysílí a rozpálí

- měl bys jít proto na něj hodně zostra -

a on dostane žízeň. Budu mít

připraven pro něj pohár. Stačí lok,

a kdyby snad unikl tvému kordu,

tohle ho dostane. - Co je to za křik?

Vystoupí královna Gertruda.

GERTRUDA Neštěstí chodí smůle v patách,

žal střídá žal. - (Laertovi) Tvá sestra utonula.

LAERTES Utonula? Můj bože! Kde?

GERTRUDA Nad potokem se sklání stará vrba,

rousá si listí v jeho lesklém proudu.

Tam Ofelie vila věnce z proutí,

vplétala do nich kopřivy a koukol,

i orchidej, pro kterou pastýři

nemají hezké jméno, ale dívky

jí přezdívaly "nebožtíkův prst".

Chtěla je rozvěsit co nejvýš na strom.

Jak po něm lezla, větev pod ní praskla

a ona i se vší tou krásou spadla

do potoka. Chvíli jak víla plula

na polštáři svých šatů. Zpívala si

útržky písniček, beze strachu,

jako by voda byla její živel.

Brzy jí ale šaty nasákly
a z toho zpěvavého lůžka stáhly
ubohou dívku ke dnu, a tam v bahně
našla svou smrt.

LAERTES Utopila se! Bože!

GERTRUDA Zůstala pod vodou.

LAERTES Vzala sis příliš vláhy, Ofelie,
nechci k ní přidávat své slzy. Přesto
nemůžu jinak. Příroda chce své
a na stud nehledí. (Pláče)

Poslední slzy,
a navždy skončím s ženskou lítostí.

Loučím se, Sire, mou plamennou řeč
teď hasí hloupá slabost.

Odejde.

CLAUDIUS Pojd'me za ním.

Tolik mi dalo práce uklidnit ho,
teď mám strach, že to všechno začne znovu.

Musíme za ním.

Odejdou.

Jednání V.

Scéna 1.

Na hřbitově.

Vystoupí dva klauni (Hrobník a Vesničan).

HROBNÍK To smí bejt pohřbená jako křesťanka, když se sama vrhla

ku svému spasení?

VESNIČAN Já ti říkám, že jo, takže kopej a kuš.

Ohledávač ji ohledal a nic nekřesťanskýho na ní neshledal.

HROBNÍK Jak je to možný? Copak se utopila v sebeobraně?

VESNIČAN Proč v sebeobraně?

HROBNÍK Protože jenom v sebeobraně se můžeš zabít a nic se ti nestane, chápeš? Je to jasný jak facka. Když se utopíš úmyslně, děláš co? Myslíš. A když myslíš, je to na co? Na tři věci. Abys to dělal, abys to udělal a abys to nepodělal. Tudíž se utopila úmyslně.

VESNIČAN Helejte, příteli lopato, takhle -

HROBNÍK Neskákej mi do řeči. Tady je voda - jo? Tady je člověk - jo? Když ten člověk jde k tý vodě a utopí se, ať chce nebo nechce, jednou tam šel a může si za to sám. Jenže pokud jde ta voda za ním a utopí jeho, tak on sám sebe neutopil - tudíž - nemůže si za to - tudíž - sám si život nezkrátil.

VESNIČAN A to má bejt zákon?

HROBNÍK Samozřejmě. Paragraf korpus mortis, odstavec šlus raz dva.

VESNIČAN Víš, co já si myslím? Kdyby to nebyla slečinka z lepších kruhů, tak ji zahrabou někde u plotu, a ne do křesťanský půdy.

HROBNÍK To máš pravdu. A je to velká nespravedlnost, že se ti nahoře směj topit a věšet po libosti, ale našinec ne.

Jsme křesťani jako oni. Podej mi ten rýč! Stejně, jestlipak víš,
že nejstarší šlechta na světě jsou zahradníci, kopáči a hrobníci.

Všichni zdědili

svý řemeslo rovnou od Adama. (Kopá)

VESNIČAN Copak Adam byl šlechtic?

HROBNÍK Jako první si dal na výsostnej znak svýho rodu erbovní
znamení.

VESNIČAN Jaký znamení?

HROBNÍK No přece fíkovej list. Nečetls Písmo? Tam se říká:

"I poznal, že je nahý, a opásal se fíkovým listem."

Dám ti jinou otázku. A jestli nebudeš mluvit pravdu

a nic než pravdu, nechám tě -

VESNIČAN Hele, nech si to.

HROBNÍK Kdo podle tebe staví solidněji než zedník, loďař nebo
tesař?

VESNIČAN Ten, co staví šibenice, protože jeho stavba přežije
tisíc nájemníků.

HROBNÍK To je pěkný, to se ti povedlo. S tou šibenicí, to bylo
moc dobrý. Ale pro koho dobrý? Pro ty špatný.

A navíc, vůbec není dobrý říkat, že šibenice je

solidnější než kostel, pročez i ty jsi špatnej

a dobrej leda pro šibenici. Zkus to znova!

VESNIČAN Kdo jako staví solidněji než zedník, loďař anebo
tesař?

HROBNÍK Jo. To mi řekni, a máš padla.

VESNIČAN Už vím.

HROBNÍK No?

VESNIČAN Už zas nevím.

HROBNÍK Přestaň se mlátit do palice, máš ji stejně dutou,
a až se tě příště někdo takhle zeptá, odpověz:

"No přece hrobník." Jeho stavba vydrží až
do soudného dne. Tak a teď mi skoč k Johanovi
pro flašku kořalky.

Odejde Vesničan. Hrobník pokračuje v kopání.

(Zpívá)

Když jsem byl mlád, tak rád, tak rád
jsem holky krásný míval,
spousta - uf - jsem jich stih - é - milovat,
ale - ó - spousta jich pořád - é - zbývá.

Vystoupí Hamlet a Horacio.

HAMLET Ten chlap je tak otrlý, že si klidně zpívá, i když kope
hrob?

HORACIO Zvykl si a už mu to tak nepřijde.

HAMLET To je pravda. S jeho mozoly se ho nic nedotkne, zato lidi
s fajnovýma ručičkama cítí každý trn.

HROBNÍK (Zpívá)

Už je tu stáří, a mně dál
se krásný holky líbí,
každou bych si rád polaskal,
však síly už mi chybí.

Vyhodí z hrobu lebku.

HAMLET V té lebce býval jazyk a kdysi taky zpívala. A ten hulvát s ní mrskne, jako by to byla oslí čelist, se kterou Kain zabil bratra Ábela. Mohla to být lebka nějakého chytráka, co se taky snažil Boha přechytračit, nějakého hlavouna, a tenhle křupan ji teď měl v hrsti. Není to degradace?

HORACIO To je.

HAMLET Nebo mohla patřit nějakému úředníčkovi, který se lísal: "Dobrý den, vašnosti. Jak se vám daří?" Nebo to byl pán z Nemanic, co se chtěl dostat na kobytku pánovi z Kdenictunic a šlohnout mu koně. Není to tak?

HORACIO Proč ne?

HAMLET Dokonce to mohla být i madam Červová. A teď jí chybí brada, a ještě dostala po kebuli lopatou toho lumpa. Takový historický převrat, a my jsme toho svědky! Copak ty hnáty nerostly k ničemu lepšímu, než aby s nimi nějaký otrapa hrál kuželky? Hrůza pomyslet!

HROBNÍK (Zpívá)

Už jen krumpáčem se oháním,
co dech a ruce stačí,
než mi má holka poslední
ukáže, o co kráčí.

Vyhodí z hrobu další lebku.

HAMLET Tady máš další. Že by to byla lebka advokáta? Kde jsou teď všechny jeho pře a rozepře, kličky a kauzy a triky? Proč

dovolí tomuhle rabijátovi, aby ho mlátil po makovici špinavou lopatou, a nezažaluje ho za ublížení na těle? Hm? Svého času to mohl být pozemkový magnát. Byl samý výpis a hypotéka, pachtý a propadlá ručení a dlužní úpisy, pokuty z prodlení a exekuce. Teď mu jako pokuta z prodlení a poslední penalizace nedobytné pohledávky zbyla jen trocha bláta v lebce. Všechna ta ručení, třeba i dvojnásobná, mu nezaručila nic víc než tuhle holou kvitanci. Veškeré jeho nemovitosti i movitosti se vešly do jediné truhly. A i z ní ho musel krumpáčem vyhodit exekutor. Je to tak?

HORACIO Zdá se, že ano.

HAMLET Pergamen na smlouvy se dělá z oslí kůže?

HORACIO Ano. A taky z teletiny.

HAMLET Však si taky jen osel nebo vůl může myslet, že mu nějaká smlouva zachrání kůži. Promluvím si s tím člověkem. -

(Hrobníkovi) Čí je to hrob, pane?

HROBNÍK Můj.

(Zpívá)

Než mi má holka poslední

ukáže, o co kráčí.

HAMLET Lež jako věž. Aby byl tvůj, musel bys v něm ležet a odpočívat v pokoji, ale ty děláš.

HROBNÍK Co si člověk udělá, to má. A protože já si udělal tenhle hrob, tak je můj, ať dělám, co dělám.

HAMLET Bude tvůj, ale až doděláš. Do té doby můžeš být v hrobě tři sáhy pod zemí, ale tvůj hrob to ještě není.

HROBNÍK Mýlíte se, pane, když hrobník dodělá, tak vstane z hrobu jako Ježíš Kristus a uloží tam jiného.

HAMLET Kdo je ten dotyčný, co tu bude pochován?

HROBNÍK Nikdo.

HAMLET Jak to, že nikdo?

HROBNÍK Protože to není dotyčný, ale dotyčná.

HAMLET Tak co je to za ženu?

HROBNÍK Žádná ženská to není. Byla to ženská, jenže už je po ní. Pámbu ji ochraňuj.

HAMLET Ten chlap je ale puntičkář! Stačí trochu ujet, a už ti vpálí dvojsmysl. Vážně, Horacio, v posledních asi tak třech letech jsem si všimnul, jak nám v zemi narostli mudrci a kdejaký chasník si hraje na džentlmena. - Jak dlouho už děláš hrobníka?

HROBNÍK Zrovinka od toho dne, co to starej král Hamlet nandal Fortinbrasovi.

HAMLET A to je jak dlouho?

HROBNÍK Vy to nevíte? To ví přece každý, že se to stalo právě ten den, co se narodil mladej princ Hamlet.

Ten, co se zbláznil a poslali ho do Anglie.

HAMLET Opravdu? A proč ho tam poslali?

HROBNÍK No poněvač se jim zbláznil. Maj ho tam přivést k rozumu. A když ne, tak je to jedno.

HAMLET Proč?

HROBNÍK U nich se to stejně nepozná. Tam jsou všichni

cvoci.

HAMLET A jak se zbláznil?

HROBNÍK Šíleně.

HAMLET Jak šíleně?

HROBNÍK Ruplo mu v bedně.

HAMLET Chtěl jsem vědět, kde je původ jeho šílenství.

HROBNÍK Kde by byl? Přece tady u nás v Dánsku. Čemuž se po těch třiceti letech, co tady hrobničím, vůbec nedivím.

HAMLET Jak dlouho leží člověk v zemi, než shnije?

HROBNÍK Záleží na tom. Když je shnilý už zaživa - jak je to dneska běžný -, rozpadne se dřív, než ho tam šoupnou. Ale jinak takovejch osm devět let.

Koželuh vydrží devět.

HAMLET Proč zrovna koželuh vydrží víc než ostatní?

HROBNÍK Protože má kůži od práce tak vydělanou, že se do něj voda hned tak nevsákne. Ona totiž voda je bestie a jako mrtvolu vás rozežere natotata.

Tahleta lebka kupříkladu ležela v zemi přesně třiadvacet let.

HAMLET Čí byla?

HROBNÍK Ale takovýho poděsa zatracenýho. Komu byste řek, že patřila?

HAMLET To právě nevím.

HROBNÍK Aby ho čert vzal, holomka. Jednou mi vylil na hlavu celou konvici rýnskýho vína. To je lebka Yoricka, králova šaška.

HAMLET Tahle?

Vezme lebku do ruky.

HROBNÍK Právě ta.

HAMLET Bože. Ubohý Yoricku. Já jsem ho znal, Horacio. Ten člověk měl neuvěřitelnou zásobu vtipů a nápadů. Nejmíň tisíckrát jsem mu rajtoval na zádech - a teď?

Je to hrůza, jenom si to představit. Úplně mě z toho zamrazilo.

Tady se mu špulily rty. Kolik prskavých pus jsem mu na ně vlepil!

Kde jsou teď všechny ty tvé šplechty a kozelce, písničky a vtipy, po kterých

se celý stůl mohl potřhat smíchy? Tvému šklebu se už nikdo

nezašklebí. Spadla ti čelist, kamaráde. Teď bys teprve měl zajít

do dámského budoáru a upozornit madam, že se může pajcovat na

prst tlustou šminkou, a stejně bude nakonec vypadat zrovna jako

ty. Schválně, jestli se bude smát. - Horacio, řekni mi jednu věc.

HORACIO Jakou?

HAMLET Myslíš si, že i Alexandr Veliký to dotáhl k téhle podobě?

HORACIO Určitě.

HAMLET A taky tak strašně smrděl? Fuj!

Položí lebku na zem.

HORACIO Vsadil bych se, že taky.

HAMLET K jak ponižujícím koncům můžeme dospět! Vždyť jen s trochou fantazie můžeme vysledovat, jak mocným a vznešeným Alexandrem zamázli škvíru v sudu.

HORACIO To trochu přeháníte, princí.

HAMLET Ani dost málo. Kráčím v jeho stopách věrně a neokázale až tam, kam mě neúprosná logika zavede. Alexandr zemřel, není-liž pravda, Alexandr byl pochován, v prach se obrátil, prach splynul s hlínou, z hlíny se dělá tmel, a proč by právě tímto tmelem, v který se Alexandr obrátil, nemohl někdo zamáznout škvíru v sudu?

Všemocný císař, leč v podobě hlíny se snadno mohl dostat do skuliny v sudu, a tak se osudově zkrátka stal z imperátora špunt aneb zátka.

Teď ale tiše, ztratíme se, jde sem král s královnou a dvořany.

Hamlet a Horacio ustoupí stranou.

Vystoupí nosiči s rakví, Kněz, král Claudius, královna Gertruda, Laertes a další.

Koho to nesou?

Tak malá účast, až se skoro zdá, že mrtvola, jíž projevují účast, se sama zabila. Bude to někdo z hradu. Schovejme se, a uvidíme.

LAERTES Co další obřad?

HAMLET (Stranou Horaciovi) To je Laertes.

Moc ušlechtilý mladík. Vida, vida.

LAERTES Ptám se, co další obřad?

KNĚZ Úkony, které jsem směl vykonat,
jsou vykonány. Přec jen její smrt
je pochybná, a nebýt slova krále
ležela by v nevykropené půdě
až do soudného dne. Ne modlitby,
jen kamení by šlo za její rakví.

Takto má aspoň svůj panenský vínek
a kvítí na rakvi, pohřební průvod,
a zvon jí vyzvání k poslední cestě.

LAERTES Nic víc už dělat nelze?

KNĚZ Víc už nic.

Zpívat jí rekviem jak duším, které
odešly v míru, to by znesvětilo
pohřební obřad.

LAERTES Tak ji spusťte pod zem,
ať z nevinné a čisté dívky k nebi
vyraší fialky. Ty krutý knězi,
až budeš kvílet v očištění, má sestra
už bude anděl.

HAMLET (Stranou) Cože? Ofélie?

GERTRUDA (Sype kvítí) Květince kvítí. Sbohem. Doufala jsem,
že budeš ženou mého Hamleta.

Svatební postel chtěla jsem ti stlát,
ne tohle černé lože.

LAERTES Trojí rána

ať dopadne na toho padoucha,
který svým hnusným skutkem zavinil
tvou smrt. - Ne, hlínu ještě neházejte,
dokud ji naposledy neobejmu.

Skočí do hrobu.

Ted' sypte svůj prach na živé i mrtvé,
a navršte nad touhle rovinou
horu, před níž se bude muset krčit
samotný Olymp.

HAMLET (Vystoupí do popředí) Kdo jsi, že svým žalem
máváš jak sekyrou a naříkáš
tak vzletně, že i samy hvězdy musí
zkořnět úžasem? Zdraví tě Hamlet,
princ dánský.

Hamlet skočí do hrobu k Laertovi.

LAERTES (Popadne Hamleta za krk)

Čert vem tvou duši!

HAMLET To se špatně modlíš.

Přestaň mě škrtit! Dej ty ruce pryč!

Já sice nejsem prud'as ani rváč,
mám ale v sobě něco, co i mně
nahání strach. Buď rozumný a pust' mě!

CLAUDIUS Roztrhněte je!

GERTRUDA Hamlete! Hamlete!

VŠICHNI Pánové, tak už dost!

HORACIO (Hamletovi) Princi, uklidněte se!

HAMLET O tohle se s ním budu rvát, i kdybych
už neměl sílu ani mrknout okem.

GERTRUDA Prosím tě, o co?

HAMLET Že jsem ji miloval. Čtyřicet tisíc

bratrů by nemohlo ji milovat

tak jako já. - Na co si to tu hraješ?

CLAUDIUS Je šílený, Laerte.

GERTRUDA Proboha, nech už toho!

HAMLET (Laertovi) Tak ukaž, čeho jsi kvůli ní schopen!

Chceš brečet, bít se, nejíst, rvát si vlasy?

Vypiješ ocet, spolkneš krokodýla?

To umím taky. Chceš tu skučet, výt,

skákat jí do hrobu, abys mě přetrumf?

Dáš se s ní pohřbít? Já to udělám.

A jestli ty tu žvaníš o horách,

ať na nás nahrnou milion sáhů,

že bude špička hory bodat slunce

a ten tvůj Olymp bude krtinec.

Já taky umím plácat.

GERTRUDA Mluví z cesty,

jak pokaždé, když ho to popadne.

Za chvíli bude zas jak hrdlička.

Mírný a tichý, jako když ten ptáček

sedí a ani nedutá.

HAMLET (Laertovi) Proč, pane,

musíte na mě rovnou útočit?

Já vás měl vždycky rád. Ale co dělat.

I kdyby Hercules převrátil svět,

kočka dál bude příst, pes dovádět.

Odejde.

CLAUDIUS Prosím tě, Horacio, dohlédni na něj!

Odejde Horacio.

(Laertovi)

Trpělivost. Platí, co jsme si řekli.

Podniknem tu věc, jak to nejdřív půjde.

- Gertrudo, prosím, ať ho někdo hlídá!

- Tenhle hrob ozdobíme jeho křížem.

Ted' musíme být hlavně opatrní,

a brzy všechno zlé se v dobré změní.

Odejdou.

Scéna 2.

Na hradě.

Vystoupí Hamlet a Horacio.

HAMLET To bychom měli. Ted' k té druhé věci.

Pamatuješ si, jak to tehdy bylo?

HORACIO Abych si nepamatoval!

HAMLET V hlavě se mi to všechno vařilo,

že nemohl jsem usnout. Mlátil jsem se

jak vězeň v okovech. Pak zčistajasna

- a díky za tu zbrkllost - někdy jednat
bez rozmyslu je lepší než se řídit
perfektním plánem, což je doklad toho,
jak velice jsme v moci osudu
a málo svými pány -

HORACIO To je pravda.

HAMLET - vyběh jsem prostě ven, jenom tak, v plášti,
co jsem si přetáh, tápavě v té tmě
jsem našel jejich kajutu, v ní brašnu,
sebral jsem, co jsem hledal, a hned pádil
zas k sobě. S podezřením silnějším
než dobré mravy rozpečetil jsem
to jejich pověření, a v něm, Horacio -
ten zmetek královský! - jsem našel rozkaz,
načinčaná přemírou důvodů,
že pro zdar Dánska, blaho Anglie,
- a těšte se, bububu, jestli ne! -
hned po příjezdu, rychle, urgentně -
s broušením sekery se nezdržujte -
musím být popraven.

HORACIO No to snad ne!

HAMLET Tady je pověření. Přečti si ho v klidu.

Chceš ale slyšet, co jsem udělal?

HORACIO Prosím vás!

HAMLET Snad že jsem načichl tím darebáctvím,

než jsem si stačil v duchu zdůvodnit,

že začali si oni, sedl jsem

a napsal nové pověření sám.

Byl jsem v tom vyškolen, a přestože

jsem vždycky nenáviděl tenhle styl

a snažil se ho zbavit, tentokrát

mi skvěle posloužil. Chceš vědět, co

jsem v listu jménem krále napsal?

HORACIO Chci.

HAMLET Že posílám svůj nejvroucnější pozdrav

věrnému spojenci, přátelské Anglii,

ať láska našich krajů stále vzkvétá

a palma míru kvete dál, kéž nikdy

už nevloudí se zloba mezi nás

a podobně - s jedinou výhradou,

že chce-li Anglie mír zachovat,

ať bez prodlení, bez protestů, ihned

jsou doručitelé tohoto listu

posláni na smrt.

HORACIO Co královská pečeť?

HAMLET I v tom mi nebe přálo. Nosím s sebou

otcův pečetní prsten, který byl

vzorem té nové pečeti. Složil

jsem list jak původní, podepsal ho,

zapečetil a šel ho vrátit zpátky.

Té záměny si nikdo nevšiml.

Druhý den nás přepadli piráti -

a co bylo dál, už znáš.

HORACIO Rosencrantz s Guildensternem tedy končí.

HAMLET Ti tuhle práci přímo zbožňovali.

Pro ně mě hlava nebolí. Svou vlastní

horlivostí si vykopali hrob.

Pro tyhle skrčky bývá nebezpečné

se motat kolem, když se velcí perou.

Mohou to snadno odnést.

HORACIO To je ale král!

HAMLET Co myslíš, že mám dělat já, když on

mi zabil otce, zkurvil matku, mě

odstavil od trůnu, a políčil si

zákeřně dokonce i na můj život,

než s čistým svědomím ho zabít

touhletou rukou? Nebyl by to hřích

nechat tu sněť, ať rozlézá se dál

a páchá další zlo?

HORACIO Brzy se jistě dozví z Anglie,

co se tam s jeho pověřením stalo.

HAMLET Půjde to rychle. Čas teď patří mně.

Člověk je mrtvý dřív, než řekne švec.

Jenom mě mrzí, Horacio, že jsem

se neovládl vůči Laertovi.

Vždyť jako by můj případ zrcadlil
i jeho osud. Zkusím se s ním smířit.

Mě jenom strašně rozlítilo to,
jak okázale trpí.

HORACIO Někdo jde.

Vystoupí dvořan Osric (při příchodu smekne klobouk).

OSRIC Výsosti! Vítejte zase zpátky doma v Dánsku.

HAMLET Uctivé díky, pane.

- Horacio, znáš toho ováda?

HORACIO Neznám.

HAMLET Tak to tě šlechtí. Znáť ho je neřest. Patří mu spousta
pozemků, těch nejúrodnějších. A když je hovado
velké hovado, pak má koryto přímo u královské
tabule. Je to chrapoun, ale chrapoun s pořádným rancem peněz.

OSRIC Líbezný princí, kdybyste byl té lásky, troufl bych
si vás obtěžovat s jistým poselstvím od Jeho
Veličenstva pana krále.

HAMLET Obtěžujte, pane, mé ucho je vám k dispozici. A
nežmoulejte v ruce ten klobouk! Klidně si ho nasad'te!

OSRIC Ó, náramně děkuji, drahý princí, ale je jaksí dusno.

HAMLET Jste na omylu, pane. Je hrozná zima a fouká od severu.

OSRIC Ozimilo se poněkud, skutečně!

HAMLET A přece, pro moji pokožku je dneska úplný pařák.

OSRIC Úžasný pařák, Výsosti, praží to dneska jako - sám nevím
co. Ale, princí, prosím vás, Jeho Veličenstvo

vám ráčí vzkazovat, že na vaši hlavu uzavřelo famózní sázku. Jde totiž o to -

HAMLET (Ukazuje na klobouk) Říkám vám, nechte na hlavě!

OSRIC Ne, opravdu, děkuji. Já radši takto ležérně. Princi, nedávno náš dvůr okrášlil svou přítomností opět pan Laertes, a to je, věřte mi, kvetoucí výkvět džentlmen-ství, člověk těch nejvybranějších způsobů. Hotová celebrita. Nebudu přehánět, když řeknu, že je vzorem, ba katalogem kavalírských ctností, neboť každá jeho stránka je stránkou, jakou by si leckterý kavalír rád vlepil na svůj štít.

HAMLET Pane, vaše definice mu nezůstala nic dlužna, neboť ač pojata v podstatě jen z dílčích aspektů, je zřejmé, že v aritmetickém globálu paměti je takorůzka nemožné zachytit jeho nadaný talent byť i částečně v celku. Nicméně, abychom pro chválu neskrblili adorací, nutno říci, že podle mě je pravým výtažkem extraktu rytířství, unikátem sebe sama, a snad nepřeháním, řeknu-li, že sobě rovného najde jen a jen v zrcadle, v němž jiní, troufnou-li si tam pohledět, vidí svůj stín a nic víc.

OSRIC Vaše Výsost ho popsala přímo grandiózně.

HAMLET A jaká je korelace? Ptám se, proč toho jemného pána proháníme branou svých obhroublých úst?

OSRIC Prosím?

HORACIO Nešlo by to domluvit se nějakým jiným jazykem?

Zkuste mu to přeložit třeba do angličtiny.

HAMLET Co zapříčinilo nominaci toho pána?

OSRIC Laerta?

HORACIO (Stranou Hamletovi) Chudák loví na dně. Všechna zlatá slovíčka už rozházel.

HAMLET (Osricovi) Právě toho.

OSRIC Nepochybuji, Vysosti, že máte jakous takous znalost -

HAMLET To bych vám radil! I když já pochybuju o tom, že vy byste moje znalosti dokázal ocenit.

OSRIC Chci říct, že máte jistě jakous takous povědomost o tom, jak excelentní je pan Laertes.

HAMLET Myslíte? To bych musel jeho excelentnost porovnat s tou svou. Ale copak se znám tak dobře, abych mohl soudit jiné?

OSRIC Chtěl jsem říct: excelentnost v umění šermířském. Neboť podle úsudku mnohých je v tomhle ranku největší jednička.

HAMLET Jaká je jeho zbraň?

OSRIC Fleret a dýka.

HAMLET To už jsou dvě zbraně. No dobře.

OSRIC Král, princí, sází šest berberských koní, proti nimž Laertes kontrahuje svých šest francouzských končírů s dýkami a veškerým příslušenstvím, jako jsou pásy, závěsníky a tak dále. Tři suspenzory jsou přímo skvost, rozkošné na pohled, jilec obepínají jak ulité a dobře se nosí.

HAMLET Čemu říkáte suspenzor?

HORACIO (Stranou Hamletovi) Tužil jsem, že se necháte poučit.

OSRIC Suspenzory jsou závěsníky.

HAMLET To slovo by bylo vhodnější pro jinou zbraň u pasu. Prosím vás, říkejte jim radši zvěšníky, aby se to nepletlo. No dobře. Šest berberských koní proti šesti francouzským končírům s příslušenstvím včetně pohodlných suspenzorů. To je jako Dánsko versus Francie. A proč je tohle všechno kontrahováno, nebo jak jste to nazval?

OSRIC Král, Výsosti, má za to, že v přátelském souboji na dvanáct kol vás Laertes nepřekoná o víc než o tři zásahy, což dává skóre dvanáct ku devíti. Král říká, že kdybyste souhlasil, můžete se s ním utkat třeba hned.

HAMLET Král se chce se mnou utkat? Co kdybych odmítl?

OSRIC Ale kdež. Laertes přece.

HAMLET Budu se procházet tady v chodbě. Když si to král přeje, trochu tělocviku mi neuškodí. A jestli přinesou zbraně, jestli přijde ten pán a jestli král nevezme svou sázku zpět, vyhraju ji pro něj, když to půjde. A když ne, co se mi může stát, než že ztratím svou pověst a získám tři zásahy navíc?

OSRIC Takhle vás mám prezentovat?

HAMLET Co do obsahu. Formálně si mě opentlete jak libo.

OSRIC S úctou se vám poroučím, Výsosti.

HAMLET Mautca.

Odejde Osríc.

Ještě že se s úctou odporoučel dřív, než jsem s ním neuctivě vyrazil dveře.

HORACIO Otřesný vrtichvost.

HAMLET Ten se už klaněl před matčíným prsem, než si cuc.

Já nevím, co to je dneska za mládež. Takoví jako
on se vetřou, kam to jde, nasajou, o čem se mluví,
až mají, abych tak řek, o všem ponětí a o ničem ani
páru, ale vystačí jim to na všechny druhy konverzace, jenže když
do nich jen malinko dlobneš,
prasknou jak bublina.

Vystoupí Šlechtic.

ŠLECHTIC Výsosti, Jeho Veličenstvo vám poslalo jistý vzkaz
po mladém panu Osrikovi, který tlumočil vaše slova v tom smyslu,
že budete k dispozici zde v hale. A tak se Jeho Veličenstvo
nechává ptát, zda byste souhlasil utkat se s panem Laertem už
nyní, či zda chcete tu záležitost odložit na nějakou pozdější
dobu.

HAMLET Co jsem řekl, platí. Udělám králi radost. Je-li mu libo,
jsem připraven. Teď anebo jindy, pokud budu ovšem pořád ve stejné
formě.

ŠLECHTIC Král s královnou a ostatními už kráčejí sem dolů.

HAMLET Jako na zavalanou.

ŠLECHTIC Její Jasnost by si velice přála, kdybyste před utkáním
prohodil s panem Laertem pár přátelských slov.

HAMLET Dobře mi radí.

Odejde Šlechtic.

HORACIO Prohrajete, princi.

HAMLET Neřekl bych. Co odjel do Francie, hodně jsem trénoval.

Ten náskok by mi měl stačit. Nevěřil bys, jak je mi najednou
divně u srdce. Ale na tom nezáleží.

HORACIO Počkejte, princí -

HAMLET Nic to není. Jen takový hloupý pocit, který by
mohl vyplašit leda ženskou.

HORACIO Jestli se vám něco nezdá, dejte na to. Půjdu a zarazím
je, řeknu, že vám není dobře.

HAMLET Ne. Nejsem pověřčivý. Jak stojí v evangeliu, ani vrabec
nespadne na zem bez božího dopuštění. Má-li to
být teď, jindy to nebude, nemá-li to být jindy,
bude to teď, ale přijde to tak jako tak. Stačí být připraven.

Jestliže nevíme, co nás tam čeká a o co tady přicházíme, co na
tom, kdy se to stane? Nechme toho.

Je přinesen stůl. Vystoupí trubači, bubeníci, úředníci s
poduškami na psaní. Vystoupí král Claudius, královna Gertruda,
Laertes, Osric a další dvořané, sloužící s flerety a dýkami.

CLAUDIUS Hamlete, pojd' sem a podej mi ruku.

Claudius vloží Hamletovu ruku do ruky Laertovy.

HAMLET (Laertovi)

Omlouvám se vám, pane, za tu křivdu.

Odpusťte mi to. Buďte šlechetný.

Ti všichni tady vědí, včetně vás,

že bohužel jsem přišel o rozum.

To, co jsem provedl

a čím jsem vyvolal váš hněv a žal,

Ize přičíst pouze mému poblouznění.

Ublížil Hamlet Laertovi? Ne!

Když Hamlet neručí sám za sebe,
pak Hamlet, který ublížil vám, není
Hamlet. Hamlet to neudělal! Kdo
je tedy vinen? Jeho šílenství.

Je-li to tak, je Hamlet taky oběť.

Podlehl vlastní pomatenosti.

Pane, zde přede všemi prohlašuji,
že můj čin nevedl zlý úmysl.

Prosím vás, buďte velkorysí. Věřte,
že šípem vystřeleným naslepo
jsem zasáhl bratra.

LAERTES Mé osobní city,
které mě nejvíc ponoukaly ke mstě,
jste uspokojil. Ve věci své cti
jsem ale nesmiřitelný. To by
se musel najít příklad v dějinách,
že někdo dbalý cti spolk urážku
a neznectil své jméno. Do té doby
přijímám vaši nabízenou ruku
a nezklamete vás.

HAMLET To rád slyším. Teď
můžeme bratrsky hrát o tu sázku.

(Ke sloužícím) Přineste flerety.

LAERTES (Ke sloužícím) Dejte mi nějaký.

HAMLET Ve světle mého neumění vaše

mistrovství zazáří jak kometa

uprostřed noci.

LAERTES Vysmíváte se mi?

HAMLET Při téhle ruce, ne.

CLAUDIUS Osriku, podejte jim flerety.

Hamlete, sázku znáš?

HAMLET Víím, o co jde.

Vsádl jste na slabšího, Veličenstvo.

CLAUDIUS Jsem bez obav. Víím, jak jste oba na tom.

On je snad trochu lepší. Ty máš náskok.

LAERTES (Bere si fleret) Tenhle je těžký. Ukažte mi jiný.

HAMLET (Bere si fleret)

Zůstanu u toho. Jsou stejně dlouhé?

OSRIC Zajisté, princi.

Hamlet a Laertes se chystají k boji.

Vystoupí sloužící s karafami vína.

CLAUDIUS (Ke sloužícím)

Karafy s vínem nechte na stole.

Podáří-li se Hamletovi zásah,

ať ze všech děl, která jsou na hradbách,

vypálí k počtě salvu. Poté král

připije Hamletovi k jeho zdaru

a do poháru hodí skvostnou perlu,

vzácnější, než je ta, co čtyřem králům

Dánska po léta zdobí korunu.

Poháry sem! Ať buben řekne trubkám,

trubači vzkážou kanonýrům, děla

oznámí nebi, nebe zpraví zem:

"Král připil Hamletovi!" Začněme.

Vy, sudí, buďte hodně pozorní!

HAMLET (Laertovi) Tak pojď!

LAERTES Jdem na to!

Šermují.

HAMLET Zásah.

LAERTES Ne.

HAMLET Sudí?

OSRIC Zásah. Očividný bod.

LAERTES No dobře. Pokračujeme.

CLAUDIUS Stát! Nalejte mi! Hamlete, ta perla

je tvoje. Piju na tvé zdraví.

Bubny, trumpety a salva z děl.

Odnes mu ten pohár.

HAMLET Až skončí další kolo. Dej to stranou.

Tak jdem.

Šermují.

Další bod, nemám pravdu?

LAERTES Přiznávám. Byl to zásah.

CLAUDIUS Náš syn to vyhraje.

GERTRUDA Je uřícený a už nemůže. -

Hamlete, tumáš, utři si pot z čela.

I já připíjím na tvé štěstí, synku.

HAMLET Děkuju, madam.

CLAUDIUS Gertrudo, nepij!

GERTRUDA Musím mu připít. Dovolte mi to.

Napije se.

CLAUDIUS (Stranou) Tam byl ten jed. Je pozdě.

HAMLET Ještě pít nechci. Leda za chvíli.

GERTRUDA (Hamletovi) Ukaž, otřu ti tvář.

LAERTES (Stranou Claudiovi) Teď už ho zasáhnu.

CLAUDIUS (Stranou Laertovi) Nevěřím ti.

LAERTES (Stranou) A přitom už teď cítím výčitky.

HAMLET Pojd' si pro třetí zásah, Laerte.

A vzhop se trochu. Ukaž mi, co umíš.

Mám pocit, že mě šetříš. Probud' se!

LAERTES Myslíš? Tak dobře!

Šermují.

OSRIC Nic. Ani jeden.

LAERTES (Hamletovi) Tady ji máš!

Laertes zasáhne Hamleta, poté si při potyčce vymění zbraně.

CLAUDIUS Zastavte je. To už je bláznovství!

HAMLET (Laertovi) Ne. Pokračujem.

Hamlet zraní Laerta.

Královna Gertruda padá.

OSRIC Něco je s královnou! Přerušete boj!

HORACIO Oba dva krvácejí. Princi, co je?

OSRIC Co je vám, Laerte?

LAERTES Padl jsem, Osriku, do vlastní pasti.

Má zrada mě po právu zabila.

HAMLET Co je královně?

CLAUDIUS Nesnáší pohled na krev. Omdlela.

GERTRUDA Ne, ne! To víno! Víno! Hamlete!

Je otrávené! V tom víně byl jed!

Umírá.

HAMLET Takové zvěrstvo! Dveře zavřete!

Najděte vraha!

Odejde Osric.

LAERTES Hamlete, tady je! Jsi mrtvý. Žádný

lék na světě ti nezachrání život.

Zbývá ti ho míň než půl hodiny.

Vražedný nástroj držíš v ruce. Ten

fleret má jedem napuštěný hrot.

Chtěl jsem tě podvést, dopadl jsem stejně.

Už nevstanu. Tvou matku otrávil

- se mnou je konec - král. Král za to může!

HAMLET Je na něm jed? Tak, jede, tumáš práci.

Poraní Claudia.

VŠICHNI Zrada! Vražda!

CLAUDIUS Braňte mě, přátelé. Jsem jenom raněn.

HAMLET Ty oplzlá, odporná, hnusná stvůro!

Na, vrahu, dopij to! Máš tam svou perlu?

Jdi za matkou!

Claudius zemře.

LAERTES Dostal, co zasluhoval.

Jed, který vypil, namíchal on sám.

Hamlete, odpusťme si navzájem.

Zprošťuju tě tvé viny za smrt svou

i svého otce. Odpusť i ty mně.

Laertes zemře.

HAMLET Nebe ti odpustí. Jdu za tebou.

Umírám, Horacio. Sbohem, královno.

Vám všem, kteří tu bledí, roztřesení

zíráte němě na to dílo zkázy,

bych mohl - mít čas - leccos vyprávět,

jenomže smrt už nese zatykač

a já to nestihnu. Horacio,

je po mně. Vysvětli těm solným sloupům,

co se tu vlastně stalo.

HORACIO Nemohu.

Jsem více Říman nežli Dán a zbyla

tu ještě kapka.

HAMLET Ne, jestli jsi muž!

Dej mi ten pohár. Slyšíš? Bože! Pust'!

Horacio, jak zrůdnou bych měl pověst,

kdyby tu po mně zůstalo jen tohle?

Jestli's mě někdy měl jen trochu rád,

na chvilku ještě odlož blaženost,

naber v tom krutém světě ztěžka dech

a vypověz můj příběh.

Z dálky se ozývá pochodující vojsko a výstřel z děla.

Kdo to střílí?

Vystoupí Osric.

OSRIC Vítězný Fortinbras se vrací z Polska

a salvou z děl pozdravil posly, kteří

přijeli z Anglie.

HAMLET Horacio,

jed už mi zatemňuje smysly. Těch

zpráv z Anglie se nedožiju, ale

prorokuju, že králem Dánska bude

zvolen princ Fortinbras. Posledním dechem

mu dávám hlas. Vyříd' mu to a všechno

mu vysvětlí. Dál zbývá už jen ticho.

Zemře.

HORACIO Šlechtné srdce puklo. Dobrou noc.

Kéž andělé tě zpěvem ukonejší.

Za scénou zvuky pochodu.

K čemu ten rachot bubnů?

Vystoupí Fortinbras, angličtí vyslanci a vojáci s bubny

a prapory.

FORTINBRAS Kde jsou?

HORACIO Co chcete vidět, princi? Jestli
zkázu a neštěstí, jste na místě.

FORTINBRAS Takový masakr. Buď pyšná, smrti,
tady ses velkolepě popásla,
když naráz krvavě jsi skolila
tak mnoho urozených.

VYSLANEC Hrozný pohled!

Přišli jsme pozdě se svým poselstvím.

Ohluchly uši, které měly slyšet,
že splnili jsme příkaz a že oba
dva, Rosencrantz i Guildenstern, jsou mrtví.

Kdo nám teď poděkuje?

HORACIO Ten už ne.

I kdyby mohl, nepoděkoval by.

On totiž příkaz k jejich smrti nedal.

Ale když mluvíme už o mrtvých,
vy, co jste přišli z Polska, i vy z Anglie,
poručte, aby tato těla byla
vystavena všem na očích, a mně
dovolte promluvit a vysvětlit,
co se tu přihodilo. Uslyšíte
o činech zvrhlých, krvavých a zlých,
o ranách osudu i náhody,
o intrikách vedoucích k vraždě, které

se zvrty tak, že zahubily toho,
který chtěl vraždit. O tom všem vám chci
poctivě vypovědět.

FORTINBRAS Vyslechnem tě,
a můžeš k tomu svolat celý dvůr.

Já zatím smutně přijmu šťastný úděl.

Mám, jak je známo, tady jistá práva
a příležitost velí mi je převzít.

HORACIO I o tom hodlám mluvit - ústy toho,
jenž dal vám hlas, k němuž se hlásí mnozí.

Jedněte rychle. V lidech to teď vře.

Spiknutí, omylů a neštěstí
už bylo dost.

FORTINBRAS Ať čtyři kapitáni

Hamleta ve vší slávě odnesou.

Mohl být z něho nejskvělejší král,
kdyby se dožil trůnu. Průvod ať
provází hudba a veškeré pocty,
jež sluší válečníkům.

Odklid'te mrtvé. K bitevnímu poli
patří ten pohled. Zde z něj oči bolí.

Vypalte salvu z děl!

Odejdou za pochodu. Odnášejí těla.

Ozve se palba z děl.